

బతుకు భయం

అదాయాలు నాయకులిచ్చే వాగ్దానాలవుతున్నప్పుడు
అవసరాలు ఖాళీ డబ్బాల్లా ఎదురవుతాయి
వాయిదాల మీద తెచ్చుకున్న వస్తువులిప్పుడు
గొంతు కడ్డం పడతాయి

టీ. పి. తెర మీద వార్తలకు బతుకు
వాయిదాల తేదీలు కనిపిస్తాయి

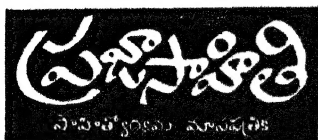
వాయిదాల మీద తింటూ
వాయిదాల మీద కూర్చుంటూ
వాయిదాలను ధరిస్తూ

వాయిదాల కప్పగించి వేళాం
కటింగులు పోను చేతి కొచ్చేది
వుత్తి పే స్లిప్పే
అప్పుకు అందమైన పేరు వాయిదా
జీవితం వాయిదాల మీద
దఫ దఫాలుగా హరించుకు పోతున్నప్పుడు
అవసరాలు కూడా సౌకర్యాలుగా మారేటప్పుడు
అడుగడుగునా బతుకు భయం
విడ్డల్ని కనడం కూడా నేరం
ఇంటికొస్తే సంతోషాన్నిచ్చే
ఆ కొద్ది షణ్ణాలు కూడా కాలి
బూడిద కున్నై మిగుల్తాయి

అన్నీ భయాలే
అప్పుల భయం
వాయిదాల భయం
ప్రశ్నించడం భయం
రేపు భయం
రాత్రి భయం
బతుకు భయం

— వి. రామానాయుడు

(విశాఖ సెన్ యార్డు కార్మికులకు అంకితం)

ముఖ్య అధికారి :

సంపుటి : 16

సంచిక : 3

జనవరి 1993

కాతాజ్

రచనలు పంపవలసిన చిరునామా :

నిర్మలానంద,
వర్కింగ్ ఎడిటర్,
29-28-67, దాసరివారిపేడి,
సూర్యారావు పేట,
విజయవాడ - 520 002.

మేనేజర్, ప్రజాసాహితీ,
29-28-67, దాసరివారి పేడి,
సూర్యారావు పేట,
విజయవాడ-520 002.

విజయవాడ, చందాదారులు
ప్రాయవలసిన ఆద్రస్,
ఇతర వివరాలు :
కొత్తపల్లి రవిబాబు,
ప్రధాన కార్యదర్శి
జనసాహితీ, నగరం-522 268.

రెండవ కవచ పేజీ :

బతుకు భయం (కవిత)

—వి. రామానాయుడు

మూడవ పేజీ :

ప్రేక్షకుడు కన్ను మూశాడు! (కవిత)

—అప్పర్

నాల్గవ పేజీ :

ఉద్యమ 'సారం' శం (కవిత)

—చాయరాజ్

వెల : రూ. 5 సం॥ చందా రూ. 50

ప్రత్యేక సం॥ చందా రూ. 100

ఈ సంచికలో ...

సంపాదకీయం	2
మధురవాణి బహుళ ప్రయోజనాత్మక చర్య (వ్యాసం)	
— యస్. మనోహర్	3
ఇదే నా వీడ్కోలు - ఇవే నా ఎదురు చూపులు (కవిత)	9
— సూర్య తేజ	
నాను సెపుతున్నాను యినుకో ! (వ్యంగ్యం)	10
— కత్తుల కాంతయ్య	
అమ్మో ! సారాయి దండం !	13
(పాట) దశరథ	
మనిషికి చావు లేదు (కవిత)	15
అల	
సామ్రాజ్యవాద భూతా (త) ల స్వర్గం - 3	
— డా॥ కిరణ్ణయి	16
ఒక పోరాటమే చేద్దాం (కవిత)	17
— ఎన్.ఎన్. వాసు	
కిరేన్ (కథనం)	18
— మిత్ర	
సిటీ ఆఫ్ జాయ్ (కవిత)	21
— వై. ముకుంద రామరావు	
సారా స్వామ్యం (వ్యంగ్యం)	22
— క్రాంతి కిరణ్	
చూస్తూండు (కవిత)	24
— ఇక్బాల్ చంద్	
నువ్వేటి ? నీ బతుకేటి ? (కథ)	25
— చిత్ర కన్య	
మనిషిని ప్రేమిస్తాను (కవిత)	29
— డా॥ మానేపల్లి	
సారా వద్దు జాబోయ్ (పాట)	30
— ఆకుల జి. డి. కె.	
నేల తడవని నాన. (సమీక్ష)	31
— ఛాయ రాజ్	
యుగద్రష్ట గురజాడ - ఆధునిక తెలుగు నాటకం (వ్యాసం)	
— కె. రవి వర్మ	34
మత్తు నివేదిక (కవిత)	37
— దర్పశయనం శ్రీనివాసాచార్య	
చదువు (గల్పక)	37
— పుష్పాల కృష్ణమూర్తి	
కిక్కెందుకురో (పాట)	38
— దూడం నాంపల్లి	
భారతీయ మానవతా (కవిత)	40
— దివి కుమార్	
వేగు చుక్కలు (పాట)	43
— నిశితాసి	
రోజూ (సినిమా సమీక్ష)	44
— ఉదయ్	
వేకువ పిట్టల గొంతుల్లో (కవిత)	50
— డా॥ సోమ సుందర్	
రసూల్ ఖాయి స్మృతిలో (పాట)	53
— ప్రతీన్	
చైతన్య వాహిని	55

సంపాదకీయం

మతోన్మాదాన్ని ఓడించండి!

మానవత్వాన్ని నెలకొల్పండి!!

సాము తన సంతానాన్ని తానే తింటున్నట్లు మానవుడు తన జాతిని తానే బలి తీసుకుంటున్నాడు. వేల సంవత్సరాల సంస్కృతీ, నాగరికతా, ప్రేమ, కరుణ గాలిలో క నూతన సంవత్సరాన్ని 'పగాడ్వేషపు' సంవత్సరంగా, 'రక్త దాహపు' కాలం గా హిందూ మతోన్మాదులు మార్చేస్తున్నారు. సూర్యలో జరిగినదీ, గుజరాత్ లో, బొంబాయి నగరంలో జరుగుతున్నదీ ఇదే. దేశవిభజన కాలం నాటి మత ధ్వంసాల మారిన పరిస్థితులను బట్టి మరింత అసభ్యంగా పునరావృత మవుతున్నాయి. ఈ దాడులలో, 'శాంతి భద్రతల' యంత్రాంగపు 'నిస్పృశిక' ప్రవర్తనలో మైనారిటీ వర్గాలే ఎక్కువగా బలవుతున్నాయి!

'నిర్బంధమూ, సంస్కరణలూ' అనే రెండంచుల కత్తితో పరిపాలకులు కొంత కాలం తమ విధానాల్ని అమలు పరిచారు. కానీ ఆర్థిక, రాజకీయ సంక్షోభం, సామాజిక ఉద్రిక్తతలు తీవ్రమవుతున్న కొద్దీ అతి స్వల్పమైన చిట్టి పొట్టి సంస్కరణలు కూడా వదిలేసి, ప్రజల్ని పక్కదారి పట్టించడాన్నీ, పంచనా శిల్పంతో మోసం చేయడాన్నీ, విద్యేష భావజాలాన్ని వ్యాప్తి గావించడాన్నీ ఒక కళగా, విధానంగా అభివృద్ధి చేసుకున్నారు. ప్రభుత్వ హింసతోపాటు, ప్రైవేటు హింసను పకడ్బందీగా వ్యాప్తి చేస్తున్నారు.

హిందూ మతోన్మాద భావజాలం, పరమత ద్వేషపూరితమైన విషప్రచారం, ప్రజలలో అవిశ్వాసాన్ని అప సమ్మతాన్నీ పెంచి ఇతరులపై గుడ్డిగా దాడులు చేయటానికి రావల్సిన సాంస్కృతిక వాతావరణాన్ని పెంచుతున్నాయి. రచయితలూ, పత్రికల సంపాదకులూ, మేధావులనే విచక్షణ కూడా లేకుండా లూటీలూ, దహనాలూ జరిగిపోతున్నాయి.

మనిషిని మించిన దేవుడూ లేడు....అతనికి మించిన రాక్షసుడూ లేడు. రాక్షసత్వాన్ని ప్రకోపింప జేస్తున్న సామాజిక పరిస్థితులూ, దాని విలికలు, వ్యాపింప చేస్తున్న ఉన్మాద, విద్యేష పూరిత భావజాలం మనిషిని కర్కశహృదయునిగా, రక్త పిపాసుడుగా మారుస్తున్నాయి.

అద్యానీ రథయాత్రలకు పూర్వం చెదురు మదురుగా మత కలహాలు జరిగినా, తదనంతరం నుండే అవి విచ్ఛలవిడిగానూ, విస్తృతంగానూ సాగుతున్నాయి. ఇప్పటికే అనేక వేల మౌనవ ప్రాణాలను బలితీసుకున్నాయి. చరిత్రకు మాయని మచ్చలూ, మానవత్వానికే కళంకంగా ఈ క్షదానికీ అవి కొన సాగుతున్నాయి.

45 సంవత్సరాల కౌగిలను పరిపాలన నిజమైన పెద్దలర్, ప్రజాస్వామిక విలువలను వ్యాప్తి చేయకపోగా తన అధికార చాక్షు కుల, మత, ప్రాంతీయ విద్వేషాలను రెచ్చగొట్టి, అరాచక శక్తులను, మాఫియాలను, పరమ నికృష్టమైన అవినీతిపరులను, సంఘ విద్రోహులను, డబ్బు పిచ్చుగాళ్ళను వ్యాప్తి చేసింది. నేరస్త మూలను నిర్మాణయంతంగా నిర్వహిస్తూ వచ్చింది. పోలీసు యంత్రాంగాన్ని అదేవిధంగా తీర్చి దిద్దింది. పాలక రాజకీయ గ్రూపులన్నీ తరతమస్థాయిల్లో పీటిని పెంచి పోషించుకుంటూవస్తున్నారట.

హిందూ మతోన్మాద, విద్వేష పూరిత కార్యకలాపాలు నేరస్త మూలకు బాగా అడుసుగా దొరికాయి. మైనారిటీలు ఎక్కువగా పుంటే మురికి వాడలమీద దారులు చేయటం, తగుల బెట్టటం....వారు భయపడి ఇళ్ళు వదిలి పారిపోయేట్టుగా ఆత్మాచారాలు పాగించటం ఒక పథకం ప్రచారం చేస్తున్నారు. ఒక్క చౌంబాయి నగరంలో ప్రభుత్వం ప్రకటిస్తున్న లెక్కల ప్రకారం 200 మందికి పైగా హతులైనారు. అది అనేక రెట్లు ఎక్కువ పుంటుందని మనకు తెలుసు! ఇళ్ళు వదిలి పారి పోవటానికి పదేళ్లమందికి పైగా చౌంబాయి సెంట్రల్ ప్రైవేట్లో పడిగాపులు పడి పున్నారు. ఈ గడ్డమీద పుట్టటం రాము చేసుకున్న “మహా పాపం” అని రాంత మందైనా భావించే దుస్థితిని కల్పించటం కంటే మించిన దేశ ద్రోహం మరొక టుందా?

‘నిజంగా ఈనాటి పరిస్థితి మానవత్వానికి, లౌకిక తత్వానికి, ప్రజాస్వామిక షాదులకు నవాబు వంటిది. పై విలువలపట్ల విశ్వాసమున్న రచయితలకు, కళాకారులకు, సాంస్కృతికోద్యమ కార్యకర్తలకు అత్యంత అవమానకరమైనది. నమా జాన్ని ఈ విపత్కర పరిస్థితుల నుండి బయట పడవెయ్యటానికి వారు నిజాయితీగా ముందుకు రావాలి.

భారతీయ సంస్కృతిలోని మానవీయ విలువలనూ, లౌకిక ప్రజాస్వామ్య విలువలనూ వ్యాప్తికి తేవాలి. పరిస్థితుల్ని అర్థం చేసుకోవటంలోనూ, అంచనా వేయడంలోనూ స్వల్పమైన విఠేదాబా, తేబాలు వుండినా తాత్కాలికంగా వాటిని సక్తాన బెట్టి, మౌలికమైన విలువల పరిరక్షణకోసం, పాసిస్తు తత్వాన్ని నిరోధించి, కొంతి, సామరస్యాలను, నెలకొల్పటం కోసం తమ వంతుగా కృషిచేయటానికి ముందుకు రావాలి.

ఏ ఏషాద పరిస్థితులైతే తిరిగి తలెత్త కూడదని మన ముందుతరాలవారు. దేశ విభజన కాలంనాటి భయానక పరిస్థితులకు వ్యతిరేకంగా జరిపిన పోరాటాన్నీ, కృష్టివీ అవాహన చేసుకొని చురుకుగా కదలటం నేటి మన కనిన బాధ్యత. కలసి, నచ్చే వ్యక్తులనూ, సంస్థలనూ ‘ఐక్య కార్యాచరణ’లోకి తీసుకు వచ్చి ముందుకు నడిపించటం విప్లవ సాంస్కృతిక శక్తుల తక్షణ కర్తవ్యం.

మధురవాణి బహుళ ప్రయోజనాత్మక చర్యలు — యస్. మనోహర్

మధురవాణి గురజాడ కీర్తిసతాక. గురజాడ నాటక శిల్పమందా మధురవాణి పాత్రలో ప్రతిబింబించింది. మధురవాణి 'కన్యాశుల్కం' నాటకానికే ఇరుగు. ఆమె చక్రం అడ్డు వేయకపోతే చాలా మంది అభానుపాలయ్యేవారు. మధురవాణి లేని కన్యాశుల్కం నాటకాన్ని పిలిచించలేం. మధురవాణి నాటకంలో ని షేషకు, వేగానికి ముగింపుకు చోదకశక్తి. గిరీశం మధురవాణిని రంగు చేసిన గాఢ పాత్ర అన్నా ఆమె పాత్రలన్నింటిలో ఛూర్ దైమండ్. మధురవాణి లేకపోతే కళింగ రాజ్యాని కేమోగాని, తెలుగు నాటకానికి మాత్రం తీరని నష్టం వాటిల్లేది. ఆమె నాటకం నిండా పాదరసంలా పాకిన పాత్ర ఆమె నాటకంలో ఒక్క దీక్షితులూరంలో తప్ప అన్ని అంకాల్లో శృంగార రసాధి దేవతలా, నవ్వుల రాణిలా, విషాద చూర్తిలా, మెరుపు తీగలా, వెన్నెల జల్లులా, రౌద్రంలా, కారుణ్యంలా, కన్యించి కదా గమనాన్ని ఎన్నెన్నో మలుపులు తిప్పింది. నాటకంలో ఆమె కనిపించే దృశ్యాలకు ఒక ప్రత్యేకత ఉంది. గురజాడ తన నాటక కళా ప్రజ్ఞనంతా మధురవాణి మధురవాణిపాత్రకు రూపు రేఖిచ్చి, ప్రాణ పత్రిష్ట చేయడానికే వినియోగించాడు. మనం మధురవాణిని ఏ విధంగా భావిస్తే ఆమె అట్లాగే కనిపిస్తుంది. మధురవాణి తీవ్రంగా రొట్టికాయలాడే సజీవ పాత్ర. ఎన్నిసార్లు, కన్యాశుల్కం చదివితే అన్నిసార్లు మధురవాణి ఆలోచనాత్మక కనిపిస్తుంది. ప్రపంచ సాహిత్యంలోనే అరుదుగా కనిపించే పాత్రలన్ని 'మధురవాణి' పేర్కొనదగింది.

కొడవటికంటి కుటుంబిరావు ఒక చోట యిలా అంటాడు. "మధురవాణి చేసే ప్రతి చేష్టా బహుళ ప్రయోజనం కలది" కన్యాశుల్కం చదువుదామని సేజీలు తిప్పుతున్న ప్రతిసారి కొ. కు. మాటలు నా చెవుల్లో గుస గుసలాడతాయి. ఆ దృష్టితో మధురవాణి చేష్టల్ని పరిశీలించటం ఈ సంగీత వ్యాసోద్దేశం.

కన్యాశుల్కం నాటకంలో మధురవాణి 'చిత్ర'మైన బాధ్యతలు నిర్వహించింది. (మధురవాణి నాటకం ముగిసేలోపల ఎన్నిసార్లు 'చిత్రం' అని పలికిందో లెక్క పెట్టటం, ఆ మాట అనడంలో ఆమె అంతర్యం — ఈ అంకాన్ని చూడా పరిశీలించాల్సిందే ! ఆ పని యింకో వ్యాసం ద్వారానే సాధ్యమౌతుంది.) మధురవాణి చర్యల్లో అగ్నిపుల్ల వెలిగించడం, తలుపు తీసి పట్టుకొని వెంటో చేసే పనులు దారి చూపటం, కరటక శాస్త్ర శిష్యుణ్ణి ముద్దు పెట్టుకోవడం, తాళం గుత్తితో రామప్ప పంతుల్ని కొట్టడం, సిరా బుడ్డిలోని సిరా అంతా రామప్పపంతులు ముహూమీద పోయడం, కొట్టు గదిలో పేకాట ఆడే సీనులో దీపాలు అర్పడం మొదలైనవి నాటకాభినయాలకంటే గాక బహుళ ప్రయోజనాన్ని చూడా సాధించాయి.

నాటకం ప్రారంభమైంది. గిరీశం ద్వారా మధురవాణిపరిచయం ప్రేక్షకులకు తెలుస్తుంది. మధుర వాణిని ప్రథమాంకం రెండవ స్థలంలో చూస్తాం. అదీ మధుర వాణి గది. రామప్ప పంతులు కుర్చీలో కూర్చోని వుంటాడు. రామప్ప పంతులు మధురవాణిని వుంచుకోడానికి అన్ని ఏర్పాట్లు పూర్తయ్యాయి. రామప్ప పంతులు చుట్టూ కొన కొరికి మధురవాణి అగ్గి పుల్ల అడుగుతాడు అదీ సందర్భం. మధురవాణి అగ్గి పుల్ల వెలిగించడం రామప్ప పంతులు కోసమే అనేది మనకు కనిపిస్తున్న చర్య. ఆమె అగ్గి పుల్ల వెలిగించినప్పుడు “మధురవాణి వెలుగుల మొగ్గలా కనిపిస్తుంది. మధురవాణి నిప్పులాంటి వ్యక్తిత్వం కలదనే భావం స్ఫురిస్తుంది. మధురవాణి అగ్గి పుల్ల వెలిగించినప్పుడు మౌఢ్యాంధకారంలోకి కాంతి రేఖలు పంపుతున్నదా! అని అనిపిస్తుంది. మొగ్గలా ఉన్న అగ్గి పుల్ల చిరు జ్వాల మహోజ్వల నాటక కాంతి ప్రవాహం మొక్క సూక్ష్మ రూపమా అన్నట్లుంది ! ఈ సన్నివేశాన్ని చూద్దామా !

(రామప్ప పంతులు కుర్చీ మీద కూర్చుండును. మధురవాణి మొదట కూర్చుండును.)

రామ :- (కేమిలోంచి చుట్టూ తీసి పంట కొన కొరికి)

పిల్లా ! అగ్గి పుల్ల.

(చాలా మంది నటులు ‘పిల్ల ! అగ్గి పుల్ల’ అనటం తొందరలో పుల్ల ! అగ్గి పిల్ల అని వాచకం చెప్పినట్లు ప్రచారంలో వుంది — ‘మధురవాణి’ ‘అగ్గి పిల్ల’ కాక మరేమౌతుంది. — వ్యాసకర్త)

మధురవాణి :- (అగ్గి పుల్ల వెలిగించి చుట్టకందించుచుండగా రామప్ప పంతులు మధురవాణి బుగ్గ గిల్లును, మధుర వాణి చుట్టూ కాలకుండానే అగ్గిపుల్ల రాల్చి యడంగా నిలబడి కోపం కనపర్చుతూ)
మొగాడికయినా ఆడదానికయినా నీతి వుండాలి

రెండు

మధురవాణి గిరీశాన్ని పొగుడుతుంది. తనను యిన్నాళ్ళు అతనే పోషించాడని చెబుతుంది. రామప్ప పంతులుకు యిది సుతారమూ యిష్టముండదు. రామప్ప పంతులు గిరీశాన్ని ఎద్దేవా చేసి మాట్లాడుతాడు. మధురవాణికి కోపం వస్తుంది. ఒకటి రెండు మాటలు మిగల్చునిచ్చి కోపంతో తలుపు తీసి వక చేత పట్టుకొని రెండవ చేతి వేలుతో పైకి తోప చూపి పొమ్మంటుంది — వెంటనే గిరీశం వస్తున్నట్లు అభినయించి అతనితోనే ఆ విషయాలు చెప్పమని అంటుంది.

మధురవాణి తలుపుతీసి వకచేత్తో పట్టుకొని ఇంకో చేతి వేలుతో పొమ్మనే ఈ చర్య మధురవాణి కోపాన్ని ప్రకటిస్తుంది. నాటం పరిభాషలో యిది హస్తాభి నయం, ఆంగికం అంటారు. ఈ సన్నివేశంలో క్రోధాన్ని భ్రూ విక్షేపాదులతో కూడా చూపటానికి వీలుంది. తలుపుతీసి వకచేత పట్టుకొని మరోచేతి వేలితో పైకితోవ చూపటం కేవలం అభినయ చేష్టగానే కనిపిస్తుంది. మధురవాణి రామప్ప పంతులును బయటకు వెళ్ళమని తలుపు తీసిందని పారకునికి, ప్రేక్షకునికి తెలుస్తూనేవుంది. మధురవాణి ఈ 'చర్య'లో యింకో ప్రయోజనం కూడా వుంది. మధురవాణి తానుంచు కున్నవాణ్ని తాను తెగి తెంపులు చేసుకునేదాకా విశ్వాస గౌరవాలు మనస్ఫూర్తిగా ప్రకటిస్తుందని రామప్పపంతులు గ్రహించడానికి ఈ చర్య ఉపకరిస్తుంది. నాటక ప్రదర్శన పరంగా కూడా యింకో ప్రయోజనంవుంది గిరిశం మధురవాణి యింట్లోకి రాకుండానే అతడు వస్తున్నట్లు రామప్పపంతులుకు, ప్రేక్షకులకు తెలియడానికి ఈ 'చేష్ట' సహాయపడుతుంది. రామప్పపంతులు గిరిశం మీద అవాకులు చవాచలు పేల కుండా జాగ్రత్తపడటానికి కూడా ఈ చర్య ఉపకరిస్తుంది.

ఈ సన్నివేశం :

రా. పం :- వీడెవడో మా గొప్పవాడనుకుంటున్నావేమిటి ?

మధురవాణి :- ఆయన్ని నా యెదట చూల్వాడితే యిదిగో ! తలుపు తీసాను. విజయం చెయ్యండి.

(తలుపు తీసి వక చేత పట్టుకొని రెండవచేతి వేలుతో పైకి తోవ చూపును)
అదిగో గిరిశంగారే వస్తున్నారు. ఆ మాటేదో ఆయనోదే చెప్పండి.

మూడు

కరటకశాస్త్రి 'సుమ్మి పెళ్ళి' తప్పించటానికి పూహం వన్నాడు. శిష్యుడికి కూతుర్నిచ్చి పెండ్లి చేస్తానని వాగ్దానం చేసి కన్య వేషం వేయించి రామప్ప పంతులు యింటికి వస్తాడు. కరటకశాస్త్రి చిన్న కర్రగడ్డం పెట్టుకొని గుంటూరు శాస్త్రులు వేషంలో వుంటాడు. కరటకశాస్త్రి మధురవాణి చూసి ముందాశ్చర్య పోతాడు. తర్వాత సుమ్మిపెళ్ళి తప్పించమని ప్రాచీయపదే దృశ్యంలో మధురవాణి కన్యా వేషంలో శిష్యుణ్ణి చూసి ముచ్చటపడింది. అదేది మెచ్చిందే అందం అంటూ మధురవాణి కరటకశాస్త్రి శిష్యుణ్ణి 'ముద్దు' పెట్టుకొంటుంది. మధురవాణి కరటక శాస్త్రి శిష్యుణ్ణి ముద్దు పెట్టుకొనే చర్య బహుళ ప్రయోజనాన్ని సాధించింది. మధుర వాణి ముద్దుకు ఇక్కడ రెండు ప్రయోజనాలు కనిపిస్తున్నాయి. మొదటిది : కరటక శాస్త్రి శిష్యునికి అమ్మాయివేషం వేసిన సంగతి మధురవాణికి తెలియాలి. రెండవది: గురువుగారి చుట్టలు డబ్బీలోంచి కరటకశాస్త్రి శిష్యుడు రాజేయడం తెలియాలి. ఈ 'చర్య' ద్వారా పూర్వరంగంలో కరటకశాస్త్రి, కరటకశాస్త్రి శిష్యుడు కలిసి వన్నెన 'పూహం' పునరుక్తి కాకుండా తోడ్పడింది. దీనివల్ల నాటరానికి చక్కని

విగువు వచ్చింది. మధురవాణి నవ్వుకంటే మధురవాణి ముద్దు చాలా వదునై నది. ఆమె ముద్దు ద్వారా సాధించిన ప్రయోజనాల తీరు అద్భుతమైనది.

ఈ సన్నివేశం ముచ్చట :

మధురవాణి :- యేం నంగనాటవే! తరవాత పెళ్ళిచేసుకుంటాను అంతాకి ముద్దీయ్యి (ముద్దెట్టుకొనును.)

కరటకశాస్త్రి :- నేరని పిల్లని చడగొడుతున్నావు.

మధురవాణి :- నాలంటి వాళ్ళ నూరుమందికి నేర్పి చడగొట్టగలదు. ఈ కన్నెపిల్ల నోరు కొంచెం చుట్టవాసన కొడుతుంది.

కరటకశాస్త్రి :- అంచేత కాబోలు, డబ్బీలో చుట్టలు తరచూ మాయమౌతుంటాయి. నాలుగు

కరటకశాస్త్రి, కరటకశాస్త్రి శిష్యుడు, మధురవాణి సంప్రదింపులు అయ్యాక రామప్పపంతులు వస్తాడు. కరటకశాస్త్రి గుంటూరు శాస్త్రులుగా తనను తానే (స్వ)వరిచయం చేసుకుంటాడు. ఈలోపల జవాను డబ్బులు యిప్పించడని బయట నుండి కేకెస్తాడు. రామప్ప పంతులు మధురవాణిని డబ్బులు యిప్పించమంటాడు. మధురవాణి రామప్పపంతులు యిచ్చిన డబ్బులు వాళ్ళమ్మకు పంపానని చెబుతుంది. రామప్పపం ఆ మాటల్ని నమ్మడు. పైగా అబద్ధాలంటాడు. మధురవాణికి చిర్రెత్తింది. ఆమె కోపంతో తాళాల గుత్తి మొలలోంచి తీసి రాదాప్పపంతులుమీద విసిరేస్తుంది. తాళాలగుత్తి రామప్ప పంతులు మీదికి విసిరివేసే ఈ చిర్య మధురవాణి కోపానికి పరాకాష్ట. కరటకశాస్త్రి ఆతని శిష్యుని ముందు ఆమె అహం దెప్పితిన్నది. అందుకే ఈ చర్య మరో ప్రయోజనాన్ని నెరవేర్చింది.

తాళపుగుత్తి విసిరేయడంలో యింకో ప్రయోజనం కూడా వుంది. మధురవాణికి లుబ్ధావధానులు పెళ్ళి చేసుకోవడం యిష్టంలేదు. కరటకశాస్త్రి సుబ్బి పెళ్ళి తప్పించే ప్రయత్నంలోనే మాయ సుబ్బితో ఆమెను ఆశ్రయించాడు. తాళపుగుత్తిని విసిరే చర్యలోని ప్రయోజనం రెండురకాలు.

ఒకటి :- మధురవాణి కార్యసాధన మీద కరటక శాస్త్రికివిశ్వాసం కలగాలి.

రెండు :- రామప్ప పంతులు మధురవాణి చేతిలో కీలుబొమ్మని కరటక శాస్త్రి భావించాలి. మధురవాణి సాధికార సామర్థ్యం తేటతెల్లం కావాలి.

మధురవాణి “తాళపు గుత్తి చర్య” వల్ల రామప్ప పంతులుకు మధురవాణి కోపం కనిపించగా, కరటకశాస్త్రికి అతని శిష్యునికి మధురవాణికి రామప్ప పంతులుపై ఉన్న అధికారం, చొరవను తెలియజేస్తుంది.

(తరువాయి 40వ పేజీ)

ఇదే నా వీడ్కోలు ఇదే నా ఎదురు చూపులు

ఇదే నా వీడ్కోలు
కన్నా! నువ్వైశ్వి రార విప్లవాల దారులంట
ఇవే నా ఎదురు చూపులు
కన్నా! నువు తిరిగి రార విప్లవ విజయాల వెంట.

నాగేటి చాలు పేగులంట నీ రూపును కంటాను
ఉడుపు లుడిచి నవుడు నీ రూపుకు చను గుడువుతాను
చేను కోతలపుడు నీ త్యాగాలను పాడతాను
వంట నూర్చిలపుడు నీ జ్ఞాపకాల జోగుతాను.
ఇదే నా వీడ్కోలు
కన్నా! నువు కలిసిపోర విప్లవ ఆవరణ లంట
ఇవే నా ఎదురు చూపులు
కన్నా! నువు నిలిచిపోర విప్లవాల రాల సంత.

కసవుడ్చి పశువుసాల నీ చూపు చూపు అద్దంరా
కళ్ళావి జల్ల కంట నీరు నీ బతుకు చూపు బొమ్మరెరరా
కూడు తింటు కన్నా! నా పేగు నీకు కుడుపుతాను
కునుకు తీస్తు కన్నా! నా కలలో నిను జోగొడతాను
ఇదే నా వీడ్కోలు
కన్నా! నువు కదలిపోర విప్లవాల బాట లంట
ఇవే నా ఎదురు చూపులు
కన్నా! నువు పెరిగి పోర విప్లవోద్యమాల వెంట.

నీరు తోడె బావిలోన నీ భవితను కంటాను
గరిక తవ్వె బొరిగె మీద నీ బొమ్మను చూస్తాను
స్తానిక పోరాటాల డేరి, తండ్రి! నిను కలుస్తాను
సాయుధ పోరాటాల డేరి, తండ్రి! నిను కనుగొంటా
ఇదే నా వీడ్కోలు
ఇవే నా ఎదురు చూపులు.

సూర్య తేజ

వ్యంగ్యం :

నాను సెపుతున్నాను యినుకో !

మావా !

బావను 'దంపేసి' నువ్వొప్పీసినావు. యికా సయం.... 'సంపేసి' రానేదు. నువ్వు సానా మందోడివి. పూర్వ కాలం రాజులు ఒకడిని సంపేసి ఒకడు సింహాసనం ఎక్కేవోడు. ఆళ్ళు మనలాగే బావలు, మావలు, అన్నలు, తమ్ముళ్ళు వగైరా వగైరా.... అంతా ఒకే జాతి, ఒకే రక్తం.... అయినా సరే బింధుత్వం కంటే 'సింహాసనం' సానా గొప్పది. దాని ముందు ఎవుడయినా దిగదుడుపే. మనం యిప్పుడు 'నాగరీకులం' కాబట్టి....అలాంటి మూర్ఖపు రాజుల్లాగా సంపుకుని సింహాసనానికి రాటం నేడు- ఎంతయినా పెజాస్వామ్యం గదా.... ఈమాత్రం 'యలువలు' డెవలప్ అయి మనం 'సంపుకోటం' మాని 'దంపుకోటం' మొదలెట్టాం. అంతకీ సావాలనుకుంటే, సాపులే కోరుకుంటే మన పేరు సెప్పి జనాన్ని నోరు వాయి లేని దీద బిక్కి జనాన్ని సంపుకు సావమని సౌతంత్రితం యిచ్చేత్తాం ! తప్ప తప్ప.... యిచ్చేసాం !!

ఇంతకీ నాను సెప్పేదేంటంటే మనం 'డెవలప్' అయిపోయినట్టే మరోపక్క జనం కూడా 'డెవలప్' అయిపోతన్నారు. ఆళ్ళకీ మన రాజకీయాలు తెలిసిపోయాయి. సింహాసనం ఎవుడెక్కినా - అంటే 'మావ' ఎక్కినా, 'బావ' ఎక్కినా — ఎవుడయినా ఒకటేనని జనం మన్నెప్పడో తీసి కొట్టేసినారు.

యింతకీ నేనేదో సెప్పాలని మొదలెట్టి యింకేదో సెబుతున్నాను. అన్నట్టు గురుతుకొచ్చినాది. నువ్వు కుర్రీ ఎక్కినాక నిన్ను పలకరివ్వలేదు గదా — అంచేత యీ రకంగ పలకరిచ్చాను.

అసలు నేనేటి సెప్పాలనుకున్నానంటే- నువ్వొప్పీ రాటంతోనే "సారా" ఉదైమం తేల్చిత్తానన్నావు. అఖిలవచ్చం మీటింగులెట్టి అందరితోటి సెర్పించి మరీ జాగర్రగా పెరిస్కారం పేత్తానన్నావు. నువ్వేటి సెయ్యవని.... సెయ్యనేవని నాకు తెల్పు. నాకే కాదు సానా మందికి తెల్పు. కాని నానయితే నీలాగ అనేవోడిని కాదు — అయినా నాను నీనాగ ఎందుకవుతామలే ! అలా అన్నానని నువ్వేటి రాజకీయం సెయ్యమాక ! యీ 'యదవ రాజకీయాలతో' మన నీడనే మనం నమ్ముకోనే కండా బతుకుతున్నాం. నాను నీకు ఎన్నటికీ అడ్డు రాను. నిన్ను దంపేసో, సంపేసో నీ సింహాసనం కాటెత్తానుకోబోక ! నానేదో మాటవరస కన్నానంతే ! నాను నీ 'తానం'లో ఉంటే సారా ఉదైమానికి నా పుల్ సపోర్టిచ్చేసే వోడిని. "అలోపిత్తాను".... "మీటింగు లెడతాను".... అనే వోడినికాదు. నాను సారా యాపారం

నడుపుతున్నారే — నాకు నట్టం వచ్చినా సరే నాను నీనాగ నాయకుణ్ణియే మాత్రం 'పె. సా. దు.' ల్ని ఎత్తించేసేవాడిని.

అసలు మీరెన్నాళ్ళు రాజకీయాలు నడిపినా మీకీ ఇనమూలు ఎందుకుతలచోస్తే నాకరదం కాదు. జనం ఒడ్డంటన్న అటిని మనం అంటే పెట్టుకూర్చోచూడదు. సారా ఎత్తేత్తే మనకేటి నట్టం. మనం సారా తయారు పేసుకోటానికి, అమ్మూర్ తానికి మనకేన్ని దొంగ దారులు నేవు! నాన్నీ మేనల్లుడినే గదా నాను నా యిట్టమొచ్చిన దారిలో 'సారా' అమ్మకుంటే నువ్వొడ్డంటావా నెప్పు?.... ఏదో సూసీ సూడనట్టు వొదిలేర్తావు గదా! యిలాంటి 'మంచి పనే' దొంగ చూపా రమో, పుర్తు మందుల తయారీయో నీ తోడల్లుడే పేయటం మొదలెడితే సుప్రకాదంటావా నెప్పు? మరి గండుసేత మనం మనం పేసుకునేయి, సూసుకొనేయి సానావున్నాయి. ఈదేశానికి సొతంత్రం ఒచ్చిన కాడినుంచీ ఉంటూనే ఉన్నాయి. ఈ మాతరం దానికి పెజల దుట్టిలో మనం నెడ్డోళ్ళమయిపోతే ఎలాగ?

ఇదుగో మావా! నాను నెపుతున్నాను యినుకో - జనానికి ఎక్కడ 'యారు పాయింటు' ఉంటాదో అక్కడ నొక్కేయాల. అంతగా అళ్ళు 'వైతన్య' వొంతు లయిపోయి 'ఫలానాయ' మాకొద్దు మొర్రో అంటే అటని మనం ఎంటనే ఎత్తేయాల. అప్పుడు అళ్ళ దుట్టిలో మనం దేవుళ్ళమయిపోతాం. సారా అమ్మొడ్డంటున్నార గాని — 'తాగం' అంటం నేడు గదా! ఇదంతా అడచూతుళ్ళ 'సారో'. మరి మగరాయుళ్ళని పక్కదారి వట్టించే దిక్కుమాలిన పెయత్నాలన్నీ మనం పేసుకో వాల — ఇంతకీ అళ్ళ కూడా తాగమనే రోజు రాత్రే — అప్పుడు సూసు కుందాం!

అందుసేత నాను నెప్పేది యినుకో —

జనం సారా వొడ్డంటే 'నెడాన్! అలాగే ఎత్తేద్దాం' అనాల.

ఎబిచారాన్ని 'సట్టబడ్డం' నెయ్యమంటే — 'ఎర్రగుడ్' అని పేసిపారెడ్యూల. అసలు ఎబిచారమే వొడ్డంటే — అదీ ఏరే నంగతి — పైన ఆ ఏడుకొండలవాడే సూసుకుంటాడు.

బూతు సినిమా లొడ్డంటే — 'బేసుగ్గా ఉం'దని మెచ్చేసుకోవాల. ఎంటనే పదీ రోజులు బూతు సినిమాలాపించేయాల. పదకొండో రోజున పచ్చి బూతు సిని మాలు దించేసినా మరేం ఫరవానేదు. యింతలో జనం 'వైతన్యం' సీరుగారిపోద్ది. అళ్ళ మళ్ళీ నంగారెట్టి జనాన్ని పోగేసేనరికి మన వుజ్యాలం ఐదేళ్ళు అయిపోద్ది. అతరవాత్తిన్నలు తరవాతోప్పు సూసుకుంటారు.... యిలాంటి ఇనమూల్లో మనం ఎనకాడాల్సిందేటి నేదు. జనం ఒక దారిలో జాగుపడిపోతుంటే — పెడ గొట్టానికి మనం ఏరే దారులు ఎతుక్కువాల. అగ్గొడ్డన్న దారిలో చూకోవాలనుకో గూడదు. అలా గూకుంటే అళ్ళ మనని తొక్కేర్తారు. ఆ తొక్కినలాటలో మనం నరిగి

పోయి పీనహచ్చేత్తాం. అంత వారకు ఎందుకు తెచ్చుకోవాలి? — ఆళ్ళని మరో దారిలో నెడగొట్టే మార్గాలలోపిచ్చాల. దానికి రావలసిన సరంజామా, వాచరణం సుట్టించాల. అలాగ్గాని మనం నెయ్యకపోతే — నా సారా చేరల్సులన్నీ ఏటి గావాలి! నెప్ప మూవ! నెప్ప!!

మావా! నానింత వరకు నెప్పింది ఒక ఎత్తు. యిప్పుడు నెప్పదోయేదిమరొక ఎత్తు సానా జాగర్తగ యినుకో —

జనం ఎలా పోతే మనం ఎందుకు? మనం బాగుంటే సాలెనుకునే రకం మనది. అందుకోసం ఎలాంటి దిక్కుమాలిన యాపారాలైనా, చెననాలైనా మనం ఏవీ వట్టిండుకోము. కాని పెజల్ని, 'వైతన్య' వండుల్ని లేసి. ఎప్పుడు దాటలనుంచి ఆళ్ళని తప్పించి, ఆళ్ళ బతుకులాళ్ళు పెళ్ళాని పిల్లలతో కుదురుగా, పొడుపుగా, నాయంగా, దర్మంగా బతికేటట్టు నెయ్యడానికి రోజుకు యిరవై నాలుగు గంటలు కూడా సాలెకుండా ఎప్పుడూ జనంపట్టు తిరిగే పాక్టీలోళ్ళు, సంగలోళ్ళు, ఇడి ఇడిగా వెక్తులు కొండరుండారు. ఆళ్ళు మనకు నిజవయిన వెతివచ్చం. అలాంటోళ్ళు మీద ఓ కన్నేసుంచు. ఓ 'గన్' తీసుంచు. ఈళ్ళని మనం బతకనిరై - ఆళ్ళు మన్ని బతకనీయరు. జనాల్ని యననపరుల్ని సేద్దామని మనం సూత్రం — ఆళ్ళ మన కడ్డపడతుంటారు. కులాల్ని, మతాల్ని పూర్వ కాలం నుండి పెజల్లో ఉన్న దిక్కుమాలిన బలయినతల్నిల్నిటిని రెచ్చగొట్టి మనం కులుకుదాం అనుకుంటే — యీళ్ళు మనకడ్డం తగిలి — "కులాల కుళ్ళు, మతాల మత్తు మనకనలే వొడ్డు".... అంటూ నినాదాలిస్తారు. మీటింగు లెడతారు.... జనాల్ని అనవసరంగా బాగుపేసే త్తారు. యిలాంటోళ్ళంతా 'ఏంటీ సోసల్ ఎలిమెంట్లు' అని మా బావొకసారి అన్నాడు.

మనం నిజమైన పెజాసోమ్యువోదులం కాబట్టి, పెజల్ని నెంటు పెరనెంటు ప్రేమించే వోళ్ళం కాబట్టి, ఆళ్ళు సొతంత్రంగా ఎంత నెండాలంగా బతకినా మనం ఏవీ వట్టిండుకోం. తరతరలుగా 'తాగే' యీ జనం ఉన్నవళంగా సారాని మానేతే ఆళ్ళ గుండె ఆగి నచ్చిపోరు! ఆళ్ళు ఆ రకంగా నచ్చిపోతారంటే నాంత బాధగా ఉండో! పాపం! అంత మంది జనం ఒక్కసారి నచ్చిపోతే 'ఓటర్లట్టు' ఎంత సిన్నదయిపోద్ది. దానివల్ల మనంంత నట్టం! మన దేశానింత నట్టం! ఆ నట్టం ఎవ్వరూ తీర్చలేందీ. మరిగందుసేత మావా — జనాల్ని యీ రకంగా బాగు నెయ్యాలని సూపేవోడు మనదుట్టిలో మహా నేరత్తుడు. ఇలాంటోళ్ళని మనం తగ్గిచ్చుకోవాలి.

ఏ ఉద్దెమమయినా జనంలోకి వొచ్చేసంతరవాత మనం జెయ్యగలిగేదేనేదు-రాకుండానే జాగర్తపడాలి. అప్పుడే పెజాసోమ్యుం పది కాలాలపాటు మన నెప్ప సేతల్లో ఉంటాది.

→

అమ్మో ! సారాయి, దండం !

సాకి :- గుక్కెడు నీళ్ళురేని మారు మూల గ్రాహ్యం

పాపాల పీపాల ! పత్యక్షమపురావు తల్లో!

॥అమ్మో!॥

పల్లవి :- అమ్మో! సారాయి దండం !

మాతల్లో సారాయి దండం !

ఆమ్మమ్మ, మాయమ్మ, మామమ్మ, పెద్దమ్మ

ఇంకనన్నా నన్ను ఇడిసి పెద్దో తల్లీ !...

॥అమ్మో!॥

ఆన్నదమ్మల మధ్య - ఆలుచుగల మధ్య

చుట్ట పక్కలల్లో - సావాసగాళ్ళలో

పెద్ద నదువుల్లోన - బుద్ధి జీవుల్లోన

గద్దెనెక్కిన పెద్ద - నాయకుల్లోన

వాల్లేంది. యాల్లేంది, ఆడమొగతేదేంది

కిక్కుతల చెక్కించి - చైపులో ముంచావు...

॥అమ్మో!॥

వాడవాడల్లోన - ఊరు ముంగిట్లోన

మోత మోగించావు - రోత బుట్టించావు

ఆలుబిడ్డల్నేమొ - తాకట్టు పెట్టించి

→

→ సీవరిగా యింకొక్క యినయం యినుకో—మన రాష్ట్రంలో జనం అందరికి ఎప్పుడూ కడుపు నిండా కూడుండ కూడదు. అందరికీ సేతి నిండా చనుండ కూడదు. ఏ సమస్యలకీ పరిస్కారం లభిచ్చకుండా ఎప్పుడూ యీ జనం యీతి బాదల్లో కొట్టుమిట్టాడి పోతుండాల. ఎందుకంటే - 'కడుపు నిండిన కోడి కప్పెక్కి కూసిందంట'—యీ లెక్కని జనానికి కడుపు నిండితే రెచ్చిపోతారు. ఆళ్ళనెప్పుడూ ఓ నొక్కు నొక్కించాల. దారీ తెన్నూ నేక జనం గింజుకు పోతుండాల. ఐదేళ్ళకో తూరి మనం యీళ్ళకి 'కొత్త దారి' సూచి తప్పట్టుండాల. 'దాహం' తీరుతున్నట్టుండాల. యీ రకంగా మన పెజాస్వామ్య జీవచ్ఛైవాన్ని చూడకుండా పోయా ఉండాల. నాను నెప్పినవన్నీ యినుకున్నావు గండా ! అయినా నువ్వనిరే నెరుని చూపవి — నీకు తెలవండేటుంటారే !

నా నుంటా మరి—

నీ మేనల్లుడు

రత్తుల కాంతయ్య

అప్పులోల్లందరని - ఓసిగొలిపి వదలావు
 ధర్మరాజును చేసి - జూదమాడించావు
 హరిశ్చంద్రుని జేసి - యాలమేయించావు....

॥అమ్మో!॥

ఇల్లంత గుల్లయితే - వొళ్ళంత సిల్లయితే
 అలుబిడ్డలగతీ - అలో రామయ్యయితే
 అయిన వాళ్ళందర్ని - ఆకలితో ముంచేసి
 పండంటి బాపూల - పాచె గట్టించావు...

॥అమ్మో!॥

సారా మాకొద్దంటూ - పూరూర లేస్తుంటే
 లిక్కర్ల లీడర్ల - నక్కోని సూత్తుంటు
 సర్కారు దొరవారు - ఏమేమిదేత్తమని
 మెల్లగా జారిండు - నెల్లూరు జన్నయ్య
 గడ్డెక్కి కూసుని - యజయ బాస్కరయ్య
 నబ్ కమిటీ ఏత్తమని - సావు కబురు చెప్పిండు

॥అమ్మో!॥

నమ్మ కమిటీత్రిమి - తేల్చినేత్తమని
 నల్లంగ సొల్లిండు - గుడిపూడి జంగయ్య
 రొమ్మిరిసి అరిసిండు - యమ్మనరసింహయ్య
 కన్నెర జేసిండు - కనుమూరి బాపయ్య
 మీసాలు తిప్పిండు - కోణంగి రోశయ్య
 లాఠీలు తిప్పమనే - తూటాల మైనయ్య
 దొంగ సారాగాళ్ళ - అంతు చూస్తారంట.

అనలు దొంగలే యీల్లయితే - అంతు చూసెదెవడు...

॥అమ్మో॥

దొంగ మంత్రులాట - దగాకోల్లామాట
 పసిగట్టి ఎరుపెక్కి - కసినంత దట్టించి
 సారాసురులపైకి - నారి సారించారు
 విజయ మార్గంలోన - ముందు కురుకుతుండ్రో
 అక్కలకు అండగా - అన్నలందరూ గలసి
 సారా సర్కారు - మెడలొంచి నడవాలి.

శ్వాస ఆగిపోయినంత మాత్రాన
మనిషి చచ్చిపోతాడా ?

శ్రమైక జీవన సౌందర్యాన్ని కోరుకోవడం
వెలుగులు విరజిమ్మడం కోసం సూర్యుడై మండడం
పదాల్ని విత్తనాలు చేసి విప్లవాలు పండించడం
అలవాటు చేసుకున్నవాడికి చావేమిటి ?

అహంతకో నియంతకో తప్ప
పిరికిపందకో స్వార్థ పరునికో తప్ప
హీన చరిత్రనుకో చరిత్రహీనుడికో తప్ప
మనిషికి చావుంటుందా ?

పోరాటాన్ని ఆకాంక్షించేవాడే మనిషి
పోరాటానికి ఆయుధమైనవాడే మనిషి
పోరాటంలో ప్రాణాల్ని పణంగా పెట్టేవాడే మనిషి
మనిషి చచ్చిపోవడమంటే త్యాగం చచ్చిపోవడమే !

ఈ నేల నేలంతా పోరాటాల నెత్తుటితో పడునెక్కడం త్యాగం
ఈ గాలి గాలంతా పోరాటాల పరీమళాలు పరుచుకోవడం త్యాగం -
పట్టెడు బువ్వనివ్వడం కోసం నాగేటి కర్రలా మొనదేరడం త్యాగం
ఆ త్యాగమే మనిషైనప్పుడు
ఆ మనిషి పోరాట వారసత్వానికి బాసపైనప్పుడు
మనిషికి చావు ముమ్మాటికీ లేదు.

—అల

[బూటకపు ఎన్‌కౌంటర్లలో అమరులైన వారి కోసం]

చదవండి !

చదివించండి !!

జన సాహితీ నిర్వహణలో

ప్రజాసాహితీ

సాహిత్య సాంస్కృతికోద్యమ మాసపత్రిక

సామ్రాజ్యవాద భూతా(త)ల స్వర్గం : 3

వియత్నాం యుద్ధంలో అమెరికన్ సైన్యం కిరాతక చర్యలు..మేలే సంఘటన

—డా॥కిరణ్ణయి

దక్షిణ వియత్నాం ప్రజలు పాతిక సంవత్సరాలపాటు అవిశ్రాంతంగా అమెరికా సామ్రాజ్యవాద సైన్యాలతో పోరాడారు. తుదకు అమెరికా ముష్కర సైన్యాన్ని తరిమివొట్టారు. అమెరికా ఒక పేపర్ పైగర్ అని నిరూపించారు.

ఈ అమెరికన్ సైన్యం కనీస యుద్ధనీతిని పాటించకుండా ఎటువంటి దారుణాలు వియత్నాం ప్రజలపై చేసిందో తెలుసుకుంటే మన వళ్ళు గగుర్పాటు చెందుతుంది. ఇంత “నాగరిక ప్రజాస్వామ్య” దేశమని పోజులు కొట్టి అమెరికా దేశానికి చెందిన సైన్యం ఇంత నీచంగా ప్రవర్తిస్తుందా అన్న అనుమానం అమెరికా ప్రియులకు కలుగుతుంది. ఈనాటికీ ఇటువంటి స్వభావం అమెరికాలో కొనసాగుతూ వుందంటే వారికి నమ్మబుద్ధి కాదు.

ఇంతకూ 1968 మార్చి 16న వియత్నాంలో ఏ దారుణం జరిగిందో చూద్దాం. ఆ రోజులు దక్షిణ వియత్నాంలోని కేంద్ర తీర మైదాన ప్రాంతంలో ఉన్న మేలే(My lay) గ్రామంలో అమెరికా సైన్యపు 11వ కాల్రాలం (Light Infantry) బ్రిగేడ్లోని ఛార్జీ కంపెనీ ఆ గ్రామంలోని ప్రజలను ఊచకోత కోసేసింది. యుద్ధం సామాన్య పౌరులపై చేసింది. ఈ కంపెనీలో సైనికులందరూ 16—22 మధ్య వయసు గలవారే. వారిలో సగంమంది తెల్ల వారు - సగంమంది నల్ల వారు. ఆ రోజు వారు 300 మంది పౌరులను విచక్షణా రహితంగా కాల్చివేశారు.

ఆ గ్రామంలోని పిల్లలు ఛార్జీలెట్ల కొరకు ఈ సైన్యంపై పరిగెత్తుకు వస్తుంటే, అవోమేటిక్ ఆయుధాలతో వారిని చంపేశారు. తల్లులనూ, పిల్లలనూ ఒకచోట చేర్చి వారిపై అత్యంత క్రూరంగా గై నేడ్లను విసిరి చంపారు. యువతులపై లైంగిక దాడి చేశారు. వికృత లైంగిక చర్యలు జరిపారు. వారి జననంగాలను బాద్ నెట్ కత్తితో చీల్చారు. పురి కొందరికి జననంగాలలో బారెల్ ను చొప్పించి పేల్చారు. వృద్ధుల, స్త్రీ పురుషుల చర్మం వలిచివేశారు. పురి కొందరికి కోసారు. తలలు నరికారు. నాలుకలు మెడలు నరికారు. చెవులు కోశారు. శరీర భాగాలు ముక్కలు ముక్కలుగా తరిగారు. ఆ పైశాచిక దారుణశాండ చేసిన అమెరికన్ రాక్షస సైన్యంపై యుద్ధనీతి ప్రకారం విచారణ జరగాల్సివుంది.

కాని కమాండర్ జనరల్ విలియం సి వెస్ట్ మోర్లాండ్ ఈ కంపెనీవారినిోచిత చర్యలకు తెలిగ్రాం ద్వారా అభినందనలు తెలియచేశాడు! ‘స్టార్స్ అండ్ స్ట్రీప్స్’→

ఒక పోరాటమే చేద్దాం

మనం పాపమే చేసాం !
 గోడ మీద ఉన్నాడ నిన్నదం
 ఊపిరి పోసుకుని దూరేగినప్పుడై నా
 మనం జాగ్రత్త పడాల్సింది
 మనం మహా పాపమే చేసాం !
 ఉన్నాడనరావులు మనవిశ్వాసాల పాలుతాగి
 కర్పూర పడగల్ని విప్పాయి
 ఇప్పుడో ఆప్యాయపు చూపు లేదు
 వేయి శిరచ్ఛేదాలు
 ఇప్పుడో కరస్పర్శ లేదు
 వేయి సజీవ దహనాలు
 పేలిన ఉన్నాడ పర్వత పొగమబ్బులు
 దేశాన్ని కమ్మేసాయి

మనమంతా ఈ ధ్వంసాన్ని
 ఒక కన్నీటి బొట్టుతో రాలుస్తున్నాం
 మనం దిగ్బంధనంలో చిక్కుకు పోయి
 పరాధీనులమై దేవుణ్ణి, దేవతనో
 గౌరవంగా కొలుచు కున్నందుకు

నేదొక విషాదాన్నే దిగమింగుతున్నాం
 మన బలహీనతపై స్వార్థి చేసి
 వాడో ఉన్నాడ యుద్ధాన్నే ప్రకటించి
 నందుకు

కవులు వాసనల్నే భరిస్తున్నాం

o o o

ఇప్పుడు దేవుడు
 రాజకీయ నాయకుడై పోయాడు
 బాలెట్ బాక్సయి పోయాడు
 దేశం చెట్టు విషాదాలు పూసి
 కన్నీళ్ళు రాలుస్తున్నందుకు
 కళ్ళు తడవని వాహు

మన విశ్వాసాల ప్రతినీడై పోయాడు !!
 ఇంక మనకు దేవుడొద్దు, దూతరాడ్డు
 స్వాధీనులమే అవుదాం

భ్యాన మొద్దు, ఉన్నాడ యుద్ధ మొద్దు
 మన మీద మనకు నమ్మకం కలిగి

ఒక పోరాటమే చేద్దాం

— ఎన్. ఎన్. వాసు

→ అనే ఆమెరికన్ వార్తా పత్రిక “ఆమెరికా నైన్యం కమ్యూనిస్టులను చుట్టి పేసింది-
 128 మందిని చంపింది” అని వార్త ప్రచురించింది.

ఈ కంపెనీ నైనికులు ఆ తర్వాత ఇచ్చిన వివరణ ఇలా వుంది: “ఎవరి
 నైనా ఘాట్ చేసి చంపడం ఎలా వుంటుందో చూడాలనుకున్నాం. మొదటి బులెట్
 పేలిన తర్వాత అది తేలిక పనే అనిపించింది”. ముందుదైనైతే ‘పీరాథిపీరులు’గా
 పేరు తెచ్చుకోవాలనుకున్నారు. ఆమెరికన్ వాడుక భాషలో ‘పీరాథిపీరు’డంటే అర్థం
 స్త్రీలపై లైంగిక దాడి జరపడం, ఆ తర్వాత ఆ స్త్రీలను చంపివేయడం అన్న
 మాట. నాణీలు ఇదే పద్ధతిని అనుసరించారు !

18 నెలల తర్వాత 1969 సెప్టెంబర్ 5న ఈ కంపెనీ లాఫీనర్ లెబ్బెనెంట్
 విలియం కాలిపై ‘ప్రాచ్యదేశాల మానవులను హత్యచేసిన’ ఆరోపణలలో కేసు.→

కథనం :

కి రే న్

మిత్ర

అది కరీంనగర్ జిల్లాలోని ఒక పల్లెటూరు. దాని పేరు ఏదైనా కావచ్చు. ఆ ఊర్లన్ని సాగునీళ్లు, తాగునీళ్లు దొరకక అల్లాడిపోతున్నాయి. కరువు కాటరాల్తో తల్లడిల్లుతున్న ఆ పల్లెకు, ఈ మధ్యలో దిగిన బార్డర్ పోలీసుల బెడద కూడా తోడయింది. “నీల్లో రామచంద్రా! (ఇక అన్నానికి వేరే చెప్పాలా)” అంటూ పొద్దనక, మాపనక ప్రజలు అష్టకష్టాలు పడ్డాంటే, కరువులో వాంతిలాగా ఈ మిలిటరీల్ల తన్నులు, గుడ్డులు

తప్పడంలేదు. నీళ్ళ కోసం ప్రజలపేట, అన్నలకోసం పోలీసులపేట పెరిసిరాత్రి పగలు తెలియకుండానే రోజులు భారంగా గడుస్తున్నాయి.

చాలా రోజులుగా పనులు చూడ దొరకక నానాతిప్పలు పడుతున్న ఆ రోల్లరు ఆ ఊరు రంగరాయని (రంగారావు) బాయి క్రేన్ రో తప్పేపని దొరికింది. వడుదు పిల్లగాండ్లు ఎనిమిది మంది కల్పి ఆ బాయి గుత్తకు వట్టుకున్నారు. అసలే ఎండలు మండి పోతున్నందున చుక్క

→పెట్టారు. యుద్ధ నేరాల కింద విచారణ జరిగింది. కాని బైలుకు పంపలేదు.

పత్రికలు దీనిపై పెద్ద అభిరుచి చూపించలేదు. ఆ తర్వాత ఆరు వారాలకు వాషింగ్టన్ పాత్రికేయుడు సేమూర్ హార్డ్ ఈ కేసు వివరాలు పరిశోధించి, రాలీని ఇంటర్వ్యూచేసి, మొట్టమొదటి సమగ్ర నివేదిక తయారు చేశాడు. ‘రైఫ్’ పత్రికకు పంపితే వారు వేయలేదు. “లుక్” పత్రికకు పంపితే వారు వేయలేదు. చాల గొప్ప స్థాయిలో నిర్వహించబడే పత్రికలుగా పేరు ప్రఖ్యాతులు గడించిన ఈ పత్రికల అసలు స్వభావం బట్టబయలైంది. ఇక విసుగుపట్టి అప్పుడే కొత్తగా ప్రారంభించిన Dispatch News Service అనే వార్తాసంస్థ ద్వారా ఆ వ్యాసాన్ని అమ్మారు. 35 పత్రికల వారు దానిని నవంబర్ 13, 1969న ప్రచురించాయి. ఒక వారం తర్వాత ‘క్లివ్ లాండ్ ఫ్లెయిన్ డీలర్’ ఫోటోలు ప్రచురించింది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా అందోళన పెల్లుబికింది. అమెరికన్ల కిరాతక చర్యలకు ... అమెరికన్ ప్రభుత్వ యంత్రాంగం ఇప్పటికే జరిగిన నష్టాన్ని పరిమితం చేయాలని ప్రయత్నించింది.

ప్రభుత్వ వగ్గాలా, నైన్యాధికారులూ, పత్రికలూ ‘మేలే చిప్రపథలు’ అనే పదం వాడవద్దనీ, ‘మేలే సంఘటన’ అని వాడమని బ్రతిపెలావాయి.

అమెరికా నైతికంగా ఎంతో ఉన్నతస్థానంలో వుంటుందని ప్రకటించేవారు ఈ స్థాయి ఏమిటో ఒకసారి పునఃపరిశీలించుకోవాల్సి వుంటుంది. ★

పొద్దులే లేసి, రాత్రి వండిన అన్నం సద్దీ గట్టుకొని, తెల్లవారకముందే క్రేన్ పనికి బయలుదేరారు. ఊరు దాటుతున్న కూలోల్లకుపిల్ల అడ్డమొచ్చినట్లు, పోలీసుల వ్యాసు ఎదురయ్యింది. ‘మల్లేం కొంప మునుగుతుందో’ అని కూలోల్ల మనిషి మల్లయ్య అనుకుంటూ మెల్లగా అడుగు లేచుండగానే సడెన్ గ్రేకతో పోలీస్ జేబు వాల్చముందే ఆగింది. శవం చుట్టూ గద్దలు వాలినట్లు, ఇనుపబూట్ల టక, టక లలో తుపాకులు ఆడిస్తూ, పోలీసులు కూలోల్లను చుట్టుముట్టారు. బారీకాయంతో ఉన్న గుబురు మీసాల అమీన్ సాబ్ దిగుతూనే

“లంజకొడుకుల్లారా! గింతమబ్బుల సద్దులు గట్టుకొని అన్నం దగ్గరకిపోతే ఎవ్వడో జూడడనుకున్నారా” అంటూ ఆ కూలోల్లలో కొంత వయసుమీరిన మల్లయ్య గుండెకు తుపాకి ఎక్కి పెట్టిండు. “ఆరేయ్! మీరు ఎక్కడికి పోతున్నారో, మర్యాద కొద్దీ జెప్పుండి. లేకుంటే పిట్టల్ని గాల్చినట్టు గాల్చి ఈన్నే బొంద పెడతా” అంటూ గద్దించాడు.

“సార్! ... నువ్వద్దేనే జెప్తం మమ్ములనే గీ మనుకుండి కిరెన్ దగ్గరకి పోతున్నాం” —

మల్లయ్య మాట పూర్తికాకముందే తొందరగనే దిగొచ్చిండు. ‘పిరికి లంజ కొడుకు!’ అని మనసులో అనుకుని ఆఫీసర్ ఘనా లెగురేసిండు. కిరెన్ పేరు వినగానే కండ్లు మిటకరిచ్చినయి. ప్రమోషన్ చుక్కలుకండ్లల్ల పెరువగానే, పండ్లి గిలిచ్చిండు. మల్లయ్య మాట పూర్తిగాక

ముందే “ఫోర్ నాట్ వన్, టూ నాట్ టూ” అని కేకేస్తూనే, మిలిటరీల్ల నుద్దేశించి “జెరా సునో! బయ్ ఆఫన్ ఏక్ ఆడ్ మీకి పకడ్ నే కేలియే జా రాహ్ హై — వో కిరచ్ బహుల్ కర్కనాక్ సాలా హై! జరా హోషియార్ సే జానా పడ్తా,” అంటూ హెరానా పడ్తున్నట్లు దోధించాడు. ఈ రాకెరి - దీకెరి ఖాష ఏదీ అర్థం గాక బయం, బయంగా నిలబడ్డ కూలోల్ల వీపులకు తుపాకులానించి “ఛలో! తొల్లి వెట్టకుంట కిరన్ దగ్గరకి రోవ్వడియ్యిండి. లంజకొడుకుల్లారా! కింద, మీద జేత్తి రాంటె పాడార్ దక్కయి” అమీన్ సాబే మళ్ళీ గద్దించాడు.

కిరెన్ దగ్గరకి ఎందుకు పోతమంటుందో. ఏదో అర్థంకాక ఆక్కడి రెండుకని అడుగలేక “మాడేం పోతదీ సార్! రాండి స్టూపిత్తం. అవ్వద్దమో, నువ్వద్దేనో మీకే తెలుస్తుంది,” అంటూ కిరెన్ వైపు మల్లయ్య రోవ్వడిసిండు.

కిరెన్ దగ్గరపడ్తున్న కొద్దీ కూలోల్లకు మనసు తేలికపడుంటే పోలీసులకు ఉద్వేగం పెరుగుతుంది. మనసులో దప్పలు కొద్దున్న దాన్ని కప్పిపెడుతూ “ఇంకే డరా” అగబట్టలేక అమీన్ సాబే అన్నాడు. “గదేందిసార్! గా కనబడేదాయి రాడనే”

మాట పూర్తి చేయక ముందే “మరి చెప్పరేమరా”, గాబరా పడుతూ అమీన్ సాబ్ గునగునగానే నక్కి, నక్కి పోవా లని పోలీసులకు సూచన లిచ్చాడు.

“ఏండ్రో. నక్కి నక్కి పోవాలని గీడు గునగునలు పెడతాడు. ముండొడుకు పాళి కల్లు గిట్లుతె తాగి లేడుగదా....”

మల్లయ్య మనుసులో అనుమానాలు ముసురుకుంటున్నాయి.

మల్లయ్య అనుమానాల్ని పటా పంచలు చేస్తూ, కూలోల్ల నడ్డం పెట్టుకుని పోలీసులు పిల్లుల్లా అడుగుకేస్తూ బాయిని చుట్టుముట్టారు. ఇక ఆగబట్టలేక అప్పటిదాక మనుసులోనే శతతంగం పై ఉన్న అనుమానాలపై నోరువిప్పూ మల్లయ్య “సార్! గీ బాయి కాడ వీం”

“అగు లంజాదురా! నోరుముయ్యి!” అంటూ అమీన్ సాబ్ గునగునగానె గుడ్డు తెరిసి నోరు మీద వేలేసిండు.

పోలీసులు బాయి దగ్గరిదాకా పోయినా ఎలాంటి ఆలికిడి లేదు. ఏ ఆలికిడి లేక పోవడంతో కాస్త దైర్యంగానే అంతా వెతికినా కిరన్ కాదు గదా! కనీసం పును పుల జాడకూడా కనిపించలేదు.

“ఏడిరా కిరణ్? అమీన్ సాబ్ అగ్గయి మండుతున్నాడు.

“గిడేదే సార్! కిరేన్ గింత పెద్ద గున్న కనిపి తలేదా?” అంటూ బాయిలో మట్టికోడే క్రేన్ ను చూపించారు, కూలీలు

(కరీంనగర్ జిల్లాలో ఒక గ్రామంలో జరిగిన వాస్తవ ఘటనకు అక్షర రూపం ఇది)

అయ్యకంగా.

‘లంజాదుక్షల్లార! ఇప్పటిదాకా గీ క్రేన్ గురించే చెప్పి చూడు కిలోమీటర్లు నడిపించి, మ మ్ముల ను అగమాగం చేస్తారా?” ఆ ప్రాంత కార్యకర్త కిరణ్ ను పట్టుకోవాలని అనుకున్న అమీన్ సాబ్ నీరుగారి పోయాడు.

క్రేన్ కు వేలాడుతున్న కాలి డబ్బాలాగా చేతులు వేలాడేసిన ఆఫీసర్ ని చూసి కూలోల్ల కప్పుడర్తమైంది. ‘అమ్మో ఈడు కిరనన్నను జూపిత్తమని ఆశపడ్డట్టున్నాడు. వీని ఆగం పాడుగాను. పునల్ని చూట్లాడ ని నై గద’ అని ఎగసి వస్తున్న నవ్వును బలవంతంగా ఆపుకుంటూ “గీ కిరెన్ గాక మాకు పేరే వీం తెల్వది సార్” అంటూ అందుకున్నారు.

నెత్తి గొట్టుకోవడం పోలీసుల వంతయింది. నెత్తి చెడిపోయినంత లాఠీ కూలోల్ల వీపులను పలకరించినా ఆపుకోలేని నవ్వు, అగిపోని పోనాటం పోలీసు లారీలను ఎగరా? చేస్తూనే వుంది.

స్వీకారం

1. యుద్ధం జరుగుతూనే ఉంది—కవితా సంకలనం - ఎస్వీ - పేజీలు 46, వెల రు. 10-00 ప్రచురణ : హైదరాబాదు పాతనగర్ రచయితల సంఘం, ప్రతులకు - విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్ అన్ని బ్రాంచీల్లోనూ.

సాగర సంగమానికి ఉవ్వెత్తున్న
 గంగానదిలో పునీతమై
 కాళీమాత కాళ్ళక్రింద నలుగుతూనే ఉండా మహానగరం
 కనిపించని దూరాల్నుండి రైతులు రైతులుగా
 రైళ్ళు లాంటిలా బస్సులూ ట్రాక్సులూ ట్యాక్సీల్లో
 నిత్యం నిత్య సూతనంగా / ఆ ఒడ్డుకి ఇసుక మేటలా చేరే జనం—
 అక్కడ పెనుతుపానుల్లో కొట్టుకుపోయి
 అకాల హర్యాలు వెనకన, రైలు పట్టాల ప్రక్కన
 కుళ్ళు కాలువల గట్టున, బిడ్డీల దిగువన
 సజీవ కళిదాసులుగా మారి / బస్సు తోస్తూనో రిక్షలు లాగుతూనో
 బిరువులు మోస్తూనో బండ పనులు చేస్తూనో
 ఒళ్ళమ్ముకునో ఒండ్లో అవయవాలమ్ముకునో
 రాడీలుగానో దాదాలుగానో
 ఏవైతేనేం కేవలం కడుపుకోసం
 వాళ్ళ పాల్గొనో పడ్తూ వాళ్ళ మానన వాళ్ళెలాగో బతుకుతూ
 నిత్యవసర వస్తువుల్లా వారిని వాడిన మహానగరం
 వారి అవసరాలకు మాత్రం అమడంత దూరం
 వారి బాగోగులు అనవసరం - వారి విషయాల అసహ్యం
 వారి కోసం యోచించినా
 కథల్లో ఇరికించినా కనికరం ఒలికించినా ప్రసంగానికి చూపించినా
 మానభంగం జరిగినంత కలవరం భయం
 మహానగరం పటాభోపం నలుగురికీ తెలిసిపోతుండేమోనని
 మహానగరం సమస్తం అదే జాతి కింద జమ కత్తారని
 మహానగరంలో వస్తువులనుకున్న వాళ్ళు అయధాలుగా మార్తారేమోనని
 మహానగరానికి లేనిపోని కళంకమేదో తెచ్చిపెచ్చారని
 కాదు కూడదని ఒప్పించటానికి ప్రయత్నించావా!
 కళ్ళెర్రడేస్తూ కసిరి కసిరి తరిమి తరిమి రాదుచుండి
 నగరం సర్వత్రా శంతోషం అనుకోమని శాసిస్తుంది.
 (కలకత్తా మహానగరంలో 'City of Joy' చలన చిత్రం విషయంలో రేపిన దుమారానికి ప్రతిస్పందన)

- వై . ముకుంద రామారావు

వ్యంగ్యం :

సారాస్వామ్యం

—క్రాంతి కిరణ్

త్రిలింగ రాజ్యం అల్లకల్లోలంగా ఉంది.

ప్రజల్ని మత్తులో ముంచేసే సారాని నిషేధించాలంటూ రాజ్యం నలుమూలల నుండి నారీలోకం నినదిస్తోంది. పెద్ద ఎత్తున తిరుగుబాటు చేస్తోంది.

మంచి సొమ్మును అమెరికన్ పందిలా దిగమింగే త్రిలింగ రాజ్యాధిపతి ధనార్థునికీ ఈ తిరుగుబాటు పెద్ద తలనొప్పిగా తయారైంది.

ప్రజల్లో చెలరేగిన ఈ తిరుగుబాటును అసరాగా చేసుకొని దాయాదులు కొందరు హస్తినాపుర చక్రవర్తి వరాహుడితో రహస్య మంతనాలు ప్రారంభించి ధనార్థునుడి గద్దె దింపడానికి తీవ్రంగా ప్రయత్నించసాగారు.

ఎరులు ద్వారా ఈ విషయాన్ని తెలుసుకొన్న ధనార్థునుడు, మంత్రిమండలిని తన అంతరంగిక మందిరానికి రప్పించుకొని, ఎడతెరపిలేని చర్యలు సాగించాడు. ఆ తర్వాత రాజ్యంలో చెలరేగిన దాయాదుల అసమ్మతిని, నారీలోక తిరుగుబాటునూ ఒక్కసారిగా అణచడానికి అవసరమైన మార్గాలను అన్వేషించేందుకు సిగ్గును మీసాలు చేశారు.

సూ భవనం క్రిక్కిరిసిపోయి ఉంది. ధనార్థునుడు సింహాసనం మీదుండి సభ నంతా ఓమారు కలియ జూసికొని, రీవిగా లేచి నిలబడి రాజదండం చేబూని, గొంతు నవరించి ఇలా నెలవెచ్చారు:

“సభాసదులారా ! త్రిలింగ రాజ్యంలో నేడు చెలరేగుతున్న అల్లర్లు మీకు తెలియనివి కావు. కొన్ని దేశ విద్రోహశక్తులు సుఖక్షంగా వర్తిల్లుతున్న మన రాజ్యంలో ఆచారకం న్యష్టింపడం కోసం, కుంటి సాకులతో ప్రజల్ని మభ్యపెట్టి అనవసరంగా తిరుగుబాటు లేవదీస్తున్నారు. ప్రతి చిల్లర మల్లర విషయాలకీ ఈవిధంగా అల్లర్లు చెలరేగితే రాజ్యపాలన ఎలా కొనసాగుతుంది ? ప్రజలు సుఖశాంతలతో ఎలా మన గలుగుతారు ? ఈ తిరుగుబాట్లను ఇలా కొనసాగనిస్తే అసలే కుంటుపడి ఉన్న మన ఆర్థిక పరిస్థితి మరింత దిగజారి, రాజ్యంలో ఔమం ఏర్పడుతుంది. ప్రజలు మృత్యు వాత సడవలసి వస్తుంది. అందువల్ల ఈ విషయ పరిస్థితుల్ని అధిగమించి, దేశాన్ని ఆర్థికంగా అభివృద్ధిపథంలో పురోగామిగా తీర్చిదిద్దే యత్నంలో భాగంగా, దేశంలో చెలరేగే ఎలాంటి తిరుగుబాటైనా నిర్ణాతీయంగా అణచడానికి, అవసరమైతే ఆ తిరుగుబాటదారుల్ని—స్త్రీ పురుష బాల వృద్ధులనే విచక్షణ పాటించకుండా ఓచ కోత కోయనుని మన రక్షకభటులను ఆజ్ఞాపిస్తున్నాము....”

సభలో ఒక్కసారిగా నిశ్శబ్దం ఆవరించింది.

ధనార్జునుడు సభను ఆసాంతం అటునుండి ఇటు తీక్షణదృక్కులతో పరికించి వేగంగా ప్రేలితో ముక్కుపుటాలను కలియ దిప్పుచు,

“అంతేకాదు. రాజ్యాన్ని అర్ధికంగా పటిష్ఠపరచడానికి మేం కొన్ని నిర్ణయాలు కూడా తీసుకొన్నాం. సారాను నిషేధించడం వీలు లేదని తీర్మానించుకున్నాము. మన వార్షికాదాయంలో ఆత్మధిక శాతం సుర్రావిక్రయం వల్లనే సమకూడుతోంది. ఆ డబ్బుతోనే ప్రభుత్వం ప్రజలకు అవసరమైన నిత్యావర వస్తువులను అతి తక్కువ ధరలకు అందించ గలుగుతోంది. నేడు మనం ఈ సుర్రా అమ్మకాలను నిషేధిస్తే అట్టడుగు వర్గాల ప్రజాసౌకర్యం నిత్యావసర వస్తువులు కొనలేక తిండికి అలసుడించి పోతారు. కనుక పేద ప్రజల సమద్ధరణ కోసం ‘సుర్రా’ అనే వారుణ వాహిని పథాన్ని సగర్వంగా కొనసాగిస్తామని సభా క్షుభంగా తెలియ జేస్తున్నాము. ఈ ఆటకారీశాఖకు సహోదరుడు- అనమ్మతి వర్గ నాయకుడు రాజశేఖరుణ్ణి అధిపతిగా నియమిస్తున్నాము.

“అంతేకాదు. మధ్యం తర్వాత మనరాజ్యంలో సాగుతోన్న చీకటి వ్యాపారాలన్నింటినీ జాతీయం చేస్తున్నామని తెలియజేస్తున్నాము.”

ప్రభువర్గం నుండి, వ్యాపార వర్గం నుండి, అనమ్మతి దాయాదీవర్గం నుండి నయితం పెద్ద పెట్టున హర్షధ్వనాలు చెలరేగాయి.

“వేళావృత్తిని జాతీయంచేసి, ఆశాఖను సమర్థవంతంగా నిర్వహించుటకు గాను అనమ్మతి వర్గనాయకురాలు శ్రీమతి రాజనందినిని అమాత్యురాలినిగా నియమిస్తున్నాము. ఈ వృత్తిని జాతీయం చేయుటవల్ల రాజ్య ఖజానాకు మిక్కుటమైనగా ధనంచేకూరడమే గాకుండా కొంతమందికి ఉద్యోగావకాశములు కల్పించడం జరుగుతుంది. ఆ ధనాన్ని ప్రజాహిత కార్యక్రమాలకు వినియోగించ గలుగుదాము. !

“సభాసదులారా ! ఇలాగే ప్రభుత్వ వేళాగృహాలలోపాటు, ప్రభుత్వజాదగృహాలనూ, ప్రభుత్వ దోర సంస్థలనూ, ప్రభుత్వ లాటరీలనూ, ప్రభుత్వ మానభంగ సంస్థలనూ, ప్రభుత్వ హంతక నిలమాలనూ స్తాపించాలని నిర్ణయించాం.

“జాదమాడదల్చినవారు ప్రభుత్వ జాదగృహాలలోనే ఆడవలెను. ఐతే అందుకు కుండుగా నిర్ణీత వస్తు చెల్లించవలెను.

“చేశంపైపేడి దొంగలు యచ్చగా దోచుకో వచ్చును. ఐతే అందుకు 40 శాతం నుంకంగా ప్రభుత్వానికి చెల్లించ వలెను.

“మానభంగములు చేయదలసినవారు విధిగా ప్రభుత్వమునకు వెయ్యిరూపాయదహర్ల చొప్పున ఒక్కొక్క మానభంగమునకు ప్రభుత్వానికి నుంకంగా చెల్లించవలెను.

(తరువాయి 27 వ పేజీ)

చూస్తూండు.... !

మొక్కుబడి ప్రశ్నల వొంకర నెప్పుడెందుకు
కప్పుకున్న గుండె పొరల కింది దిగుల్ని వెలికి చూడు
అవయవ కోతలూ

ఏడ్చుల వెనుకటి నెత్తుటి మరకల విషాదమూ
అర్థాంతరంగా ముగిసిన భవిష్యత్తులుంటాయి—

తెప్పరిల్లని డిబిలోంచి
కాలక్షేప క ఎక్లెం ఉంటాయి

ఈ సంతాప డిజాన

నిజం చెప్పాలంటే దాచుకున్న రహస్యానేపే లేవ్
అరాటమే తప్ప

చుట్టూ ఆరిన దీపాలే

నలుపు తెలుపు వరల్లో

గాయాలై కళ్ళు కోబించాయి

కుళ్ళిన అవశేషాల వాసన నుంచి

తొడుగులిప్పిన బారికేడ్లకు బిందీలం

కాలక్షేప కబుర్లేం ఉంటాయి

పొట్ట చేతబట్టి పుట్ట లేరేసి

గుక్కెడు గంజీ తప్ప మరే మాలడిగాం ?

బతుకుల్ని బుట్ట దాఖలా చేశారు

నిజానికి ప్రపంచాన్ని చూస్తున్నామన్న మాటే

మా ప్రపంచాలు మాసిపోయాయంటే నవ్వుతారే ?

మా కొంపలు మీ కోపానికి దగ్గమైయ్యాయి

మా బతుకులు మీ మొహాలకి నవ్వుకాలై నాయి

మాకన్న పేగులు మీజాతి దాస్యానికి ఉడికినాయి

నదులన్నీ గుండెల్లోంచి ప్రవహిస్తున్నపుడు

మొక్కుబడి పరామర్శలు మాత్రం ఎందుకు ?

మీరు కలుషితం చేసిన మా నగ్నదేహాల రోదనలు

చివరికి ఇలానే.....

కొలువలై పొరుతాయో

అడిపై మంతుకాయో

చూస్తూ చూస్తూండు.

—ఇక్బాల్ చంద్

“—అందుకని కేసు ఒప్పేసుకో!”

.... “మేస్త్రీలు ఐదు నిన్ను
బొక్కల తోసేమంటాడు! అంతే! నా
సామిరంగా, నువ్వు అల్లుడు వేసం
ఏస్తావు. రెండు పూటలా తిండెడతాడు.
తని తొంగోడవే నీ పని! నువ్వేం
అరిశ్చెంద్రుడి వేటిరా? ఆబద్ధం అడక
పోనానికి.”

“అదుగో! మల్లా ఆదే మాట!
నానింతా నీకు పెప్పిందేటి? నువ్వాలకిం
చిందేటి? నా మాట నువ్వేసుకోలా?—
నీ మాట నేనినుకోవాలా?”

“ఒరే! మరి టయిసు నేదు.... ఆ
బంగారం గొలుసు మరొకడిది మరొకడిది
కాదు. మాకు రంకు మొగుడు మినిష్టరు
గారిది. అడిచికాదు.. అడికి రంకుమొగుడు
లాటి అడి పెల్లాని .. దొరక్క-దొరక్క-
అడికి పదవి దొరికిందేమో - కోతికి
కొబ్బరి కాయ దొరికినట్లు - అయ్యేల
నుంచే పేరంబం! నొల్లకోడం - అది
కూడా-అలాగా ఇలాగా కాదు రెండు
పేతలా ఆడు - రెండు పేతలో ఇదీ..
ఒకలికొకలు పంచేలేనుకుని ఆబాగా
నొల్లేను కుంట్రను. అల్ల టయిసు ఇదీ.
ఎవడు మాత్రం ఏటి పేత్తాడు!
ఆ బాగా ఆటాంటిదీ. చనం ఆలిస్య
వయితే ఎవకబడి-పోతాడు. అదలా-ఒక్క!
ఇయ్యాలా రేపూ ఎవుడి పెయత్తుం
ఎన్నాల్లుంటుందో ఎవుడి కెరుక. మా
సేన్సువుడు ఇచ్చితంగా అయిదేల్లుండేవాడు
మొంతిరి. ఇప్పుడు కుల్లాల్ల సాతం
పుస్తకాల్లో కూడా దైర్ఘ్యంగా ఎవడూ

నిదీ పలానా మంతిరి పలానా వాడు
అని. ఈ లోగా ఇంకోడు మారి
పోతన్నాడు.... ఇహ కుర్ర నా రాదుకు
లకి నడువేటాల్సింది!— నానెహో సాద
స్తంగా వోగుతున్నాను. నీకు నీతులు
చెప్పనానికి - నాకున్న నీ రేటని —
అందుకని ద్యూటీ సెయ్యాల — ఆ
ద్యూటీ సేసుకోడానికీ నానా సంకలు
నాకాలి— తప్పదు మరి...”

“అ! ఏటి పెట్టన్నా— ఆ గొలుసు
అడి పెల్లాని— పోనాదట.. అడిపెల్లాం
గొలుసు ఎదికి పెట్టనానికి మాపున్నాము.
ఆ “శ ర భ” — “శ ర భ” ం డ్రా
మా మీద ఇరుదుకు పడింది. రేపు
సాయంతరం లోపల. మాపు ఎతికి
య్యాలంట. రేకపోతే మా ఓడ్రోగాలకి
ఇంతే సంగతులు. గొలుసు పోనాదే
అమరో! దానికేటి తక్కువ? ఒకటి
పోతే పదొత్తాయి. — ఆ బుర్ర నేదే..
అదీ కావాలి! మరో పది కావాలి!—
కే తెప్పని కూకుంది. అదేటి కస్తూరితం
కాదే! అయ్య బాబోకానీ పరబా కూడ
జెట్టి సంపాదించడమకోడానికి...నిజంగా
గొలుసు పోనాదో! మమ్మల్నో సూపు
సూపియ్యాలనో - దానెత్తేటో ఎరికవటం
నేడు. ‘పాపం’ ‘పున్నెం’ - ఆ భగముం
తుడికే తెలియాల”.

“నిజంగా గొలుసు ఇంకెవడిదో”
పన్నాసి నా కొడుకుడి పోనాదే అనుకో-
అదు రిపోర్టు ఇచ్చినాదే అనుకో! - ఆ
దొంగ నా కొడుకెవడో మాకు చలాలో
తెలిసి పొద్దీ. కస్తవడి దొంగతనం సేసి

నందుకు అడికి— కేసు లేకుండా మాపు
 సెయ్యడానికి మాకూ పంపరాల్సోనే సరి
 పోర్తి - ఇహ ఆ నన్నాసి నా కొడుకం
 టావా ? — ఇయ్యాల కాదు రేపు.. రేపు
 కాదు ఎల్లండి— ‘ఏదీ సిగరెట్టు పట్టా-
 మందు కొట్టించు. కోడి పలాపెట్టించూ,
 అని అడినో పది రోజులు తిప్పుతే —
 అడి యద్రను మరి కనబడదు. అడిని
 మన్యాలు పట్టించేస్తాం “గొలుసు పోతే
 పోనాది. రేనూ వొడ్డు గీనూ వడ్డు.
 నన్నొగ్గేయండి అంటూ ఆచే చాల్లదేరంకి
 వాస్తాడు.”

“అన్నట్టు ఏటన్నానూ ! పాపం -
 పున్నెం - ఆ భగమంతుడికే ఎరికని
 కదూ!” ఆ సంగతే సెబతన్నా”
 “ఇప్పుడాగ్గులేందే సీవేనా కుట్టదు..”
 అంటారు. నువ్వాలకించే పుంటావు —
 అంటే ఏటన్నమాటా ? నువ్వు సవ్వా
 లన్నా సవ్వలేపు— బతరాలా అంటే
 బతకనేపు—అంటే, నీ ఇష్టం పనికిరాదు
 అంతా అడి ఇష్టం ! — ఇప్పుడి
 కిష్టం లేదనుకో ! కేసునువ్వాప్పురోవు -
 నిన్నొప్పించాలని మా తంటాలేవో మేం
 పడతాం. కుక్క సాపునర్తావు. ఇందలో

(23 వ పేజీ కరువాయి)

“హత్యలు చేయువారు ముందుగా హంతకనిలయాలలో కొంత సౌమ్మ్య
 చెల్లించి, తాము ఎవరిని హత్యచేయదలచారో తెలియచేసి కార్యక్రమం జయ
 వ్రదంగా ముగిసిన తర్వాత ఆ నిలయం వారు నిర్ణయించిన మూల్యాన్ని చెల్లించ
 వలెను. ఈ విషయములన్నీ అతి గోప్యంగా ఉంచబడగలవు.

“ఇందు మొదటి రెండు శాఖలనూ అసమ్మతివర్గ దాయాది శ్రీభాస్కరునికి,
 చివరి రెండు శాఖలనూ శ్రీసుధీరునికి కేటాయిస్తున్నాము.

“సభ్యమహాజనులారా ! ఈ ప్రొత్తరాజ్యాంగము మా ‘వంశ పిత’ జన్మదిన
 మైన ఆక్టోబరు రెండు నుండి ఆమలులోనికి వస్తుందనీ, యావత్ ప్రజానీకమూ
 ఈ రాజ్యాంగానికి బద్ధులై ఉండగలరని, అర్థికరంగంలో మనరాజ్యం మరింతగా పురో
 గమించాలని ఆశిస్తున్నాం. రాజ్య సమున్నతికోసం మా ప్రజానీకం మా ఆజ్ఞల్ని
 తోసావహించవలసిందీగా ఆజ్ఞాపిస్తున్నాము—” అని రాజదండం పైకి ఎత్తివట్టి
 సభను ఓ మారు కలియజూసి, సింహాసనావీనుడై, డిప్యూటీచనలోపడి ప్రేక్షతో
 ముక్కుపుటాల్ని కలియబెట్టుకున్నారు ధనార్థుమధు.

మాపు నేసిస్తేనే నేడు. మావందరం నిశ్చయంగా ఉన్నదే — ఎంతోమంది — మంచిగాని వెళ్లం గొలుసు పోతం. అది మారక్క నివారణం — సున్నా దొంగవలనా బోలెడు మా రల్లగో వడటం, నిన్ను దొక్కల రోదండం — ఇయ్యప్పి ఏటి? — సున్నా ఎందు కి రుక్మిణి వాల యా సేమిలో ఇప్పురికయినా? అది అగ్ని అను పోయిందన్నమాట. అంతా అడి రీల.... అలాగని నేనా దెబ్బలేను. ఎంతాతంపి అడి అగ్ని అవలేదనుకో-సున్నా దొంగ తనం నేనుకపోయినా నేను ఒక్కేను కుంటావు. ఈయిగా దొక్కలో నీరుంటావు. నీ ఖరమ చాలి కేను ఒక్కేనా లాకనోలో న్నావు.”

“మరమం లేకుండా ఎన్ని సెప్పాగో ఎన్ని యిదాయగా దోడవరిచాగో. మరింక నాను సెప్పేదేలేదు. నీకో గంట టయిము ఇచ్చినా! సల్లక కూడాని దీర్గంగా ఆలోచించు. న్నావా? కేసాప్ప కుంటావా?”

“అంతే! దొంగనాకొడుకు ఇన్ని సెప్పినా యినుకోలేదు. మరి మావేటి సెయ్యాలి? అడికి భూమిద నూకలు

సెల్లి పోనాయి. లాకనోలో కుక్కచాపు నచ్చిందను.”

“లాకనోలో నీ మొగుదురి నీమరుని నచ్చాదే! చాట్టలు బాబు నల్లిపెట్టు చూసుకో చాపలిస్తే. మావేటి అబద్ధం అడిలేదు. ఇదిగో ఈ రెంబొందలా అట్టుల్లి అడిని చూడిచి. మన సేతల ఏటినేడు. అంతా అడి రీల”ని అడి వెళ్లొచ్చి నయనా భయానా సెపితే- ఆ దొంగనందేటి నేసింది? మేక పిల్ల కొండలో ‘’ కొడితే ఏటపుద్ది? అదే అయింది. మా పరుపు తీసినది అడి శవాన్ని రోడ్డు మీదేని ఆ పార్శివొల్లనీ, యాపార్శి వొల్లనీ గిల్లింది. అట్లు వెళ్లి పోనాడు.... పాపం దొంగనంబ, మొగుదు పోనడని ఇంకా గుంటల నింకా ఏడవ నేడు. ఎంతాంటరులో నచ్చింది. అల్లిద్రూ సెయ్యా వెళ్లి కలుపుకుని సారగానికే ఎల్లాలో నరకా నికే ఎల్లిన్. అదంతా అట్లు నేను కున్న ఖరమ.”

..... గొలుసు సంగతా! ఆ దెప్పదో దొరికిపోనడని, తలగడ గలేబులో వుం దని సావు కవురు సల్లగా సెప్పేదు మంతరిగారు.”

“ఏదో... దూకటి... అంటే-దూకటి.

ఉత్తరాలు :

కొత్తపల్లి రవిబాబు గారి “సంక్షిప్త సోమాలియా” నేటి సోమాలియా పరిస్థితి ఎంత దారుణంగా వుందో మా కళ్ళ ముందు పెట్టింది.

బొడ్డపాడు

గంగాధర్

మనిషిని ప్రేమిస్తాను

వాడు చదువుగాని వాడు రాసంగ్గా
 చమదొడ్డి కష్టమడుతున్నాడు కదూ
 వాడు కవిత్వం రాసుకోక శోవన్న
 కలలు కంటూ ఎంతో కుండా / నరుకులు నృప్తిస్తున్నాడు కదూ
 వాడు బా వ్యాపార వీత్త రాక శోవన్న
 బస్తాల బరువు మోస్తున్నాడు కదూ
 వాడు నాగరికుడు రాక శోవన్న
 సగరం మురికి శుభ్రపరుస్తున్నాడు కదూ
 వీధి వీమయనా వాడు మౌలికంగా మనిషి
 మరి — వాడిని ప్రేమించ కుండా ఎలావుంటాను ?
 ఆమె మగనర్పపు విషపు కాటుకు బలయి
 'చరిత'గా ముద్రపడిన మానవి
 ఆమె తన రక్తం తనే కాగి బ్రతుకుతున్న వ్యభిచారిణి
 ఎవరినీ మోసం చెయ్యలేని నిజాయితీ పరురాలు
 ఆమె మందలోంచి తప్పిపోయిన మేక పిల్ల
 గుంపులోంచి జారి పడిన కోడిపిల్ల / ఆమె ప్రాణం పోయడం తప్ప
 రియ్యడం ఎరగని ఆడ / మరి - ఆమె కోసం
 నా ప్రాణం సగిలపించ కుండా ఎలా వుంటుంది ?
 వాడు ఓద్యోగాలు చేసి ఊళ్ళెలనక్కర్లేదు
 ప్రజా ఆద్యమాల్లో తల మునిగి వున్నాడు కాదూ
 వాడు ప్రాణాలు తీసి 'కాకి' ప్రసరుడు కాదు.
 ప్రాణాలు ఇచ్చే ప్రజా సీరుడు కదూ
 వాడు న్యాయానికి నల్లకోటు తొడిగే నయవంచకుడు కాదు
 అన్యాయాన్నెదిరించే అసామాన్యుడు కదూ
 వాడు నల్ల డబ్బు గడించే తెల్ల వాడు కాదు.
 ఎల్లరికీ మేలుచేసే నల్ల వాడు కదూ / అన్నిట్నీమించి
 వాడు ప్రాథమికంగా ఈ దేశ పౌరుడు కదూ
 వాడిని ప్రేమించ కుండా ఎలా వుండగలను ?
 ఎంత గొప్ప ధనం, సీరి సంపదా వున్నా
 ప్రాణమున్న మనిషితో సరిహగ గలవా అవన్నీ
 మరి - ఆ మనిషికి ప్రాణం పెట్టకుండా ఎలా వుండ గలను ?

—డా॥ మానేపల్లి

సారా వద్దు బాబోయ్

వద్దు వద్దు సారా వద్దు బాబో
మాకు త్రాగునీరు కావాలి బాబో

గవర్నమెంటు వాళ్ళంత

గరిబోల్ల ముంచుటకు

సారా దుకాండ్లు టెట్టి

తందనాలు ఆడుమని

సంసారం ముంచుకొని

తన్నుకొని సావమనిరి....

॥వద్దు॥

సొమ్ములన్ని ఆమ్ముకొని

సారా బ్రాందీ, బారు కీయి

ఒళ్ళు తెలువకుండ త్రాగి

ముండ్ల కంచెలొబ్బిడివి

కండ్లు మూసి కాటేతైతే

పిల్లలకే కరువైతివి.

॥వద్దు॥

మద్యపాన మైకంలొ

నా వాల్లని తెలియక

మంచి చెడ్డ చూడ కుంట

మందీ లంత తిట్టుదాయె

ఇల్లు ఒల్లు గుల్లు చేసి

ఇంబోళ్ళను కొట్టుదాయె

॥వద్దు॥

ఈడేరి ఇంట్లో ఉన్న

బిడ్డ పెండ్లి చేస్త మని

కష్టపడి ఇంతో అంతో

ఎసుకేసుకున్న ముల్లె

సారా కొట్టుకే పాయె

తల్లి పిల్ల రేమయిపో

॥వద్దు॥

సారా గుత్త దారుల

మేడలెన్నో పెరిగినాయి

మన కష్టం దోచు కోని

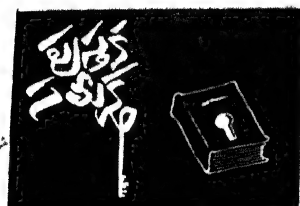
దొంగ లంత దొరలైతే

తాగుడుకు ఉన్నదమ్మి

బజార్లో బ్రతుకుదాయె

(తరువాయి 33 పేజీ)

॥వద్దు॥ →

చోపిడి పీడనలను విదల్చుకొనేందుకు ఈ నేలా, ఈ నేలనదుమునివున్న జీవితమూ పెనుగులాడుతున్నాయి. సంఘర్షణ, రావీడులతో వేచెక్కుతోంది సమాజం. మానవప్రళయ ఫలితంగా నిర్మాణమైన నాగరికత, సహజవాతావరణాలు కలుషితం చేయబడ్డాయి. జీవితాన్ని పెనవేసుకొనాల్సివున్న జీవన సౌందర్యం అంతంతదూరం లోనే యిగిరిపోతోంది. నేల తడవని వాన నిప్పులుగా ఘనీభవించి కురవకమానదు. ప్రజావ్యతిరేక నిర్వారణ తగలబడి, ప్రజా జీవన విధానం అంతకంతకూ పడునెక్కి తీరుతుంది. ఏలేశ్వర నాగభూషణాచార్య “నేల తడవని వాన” కవిత ఈ భావాన్ని స్ఫురింపజేసిందంటే కవి ప్రయోజనం సాధింపబడినట్టే. ఏలేశ్వర కవితను యింతకు పూర్వమే ‘ప్రజాసాహితీ’ ప్రచురించి ప్రజాకవిగా ఎదుగుతున్న నాగభూషణాచార్యను గుర్తుపట్టింది.

ఈ నేలమీది జీవీతాలు ఎలా తగులబడిపోతున్నాయో కవితారీతిలో బలంగా చెప్పజూచిన కవికి పోరాట మనస్తత్వం వుంది. పరిష్కార మార్గం చూడా తెలుసు. “అకలే అముఠాన్ని ధరింపజేస్తుంది”, “రక్త పతాకాన్ని ఎగరవేస్తాను”, “జీవితం బయ్యెక్కినప్పుడు భావాల బాగాలను ఆలోచన సానమీద రాయండి” “చితిల్లిన భీకర శబ్దంలోనే మృత్యుంజయుడు జనించాలని”, “తొలి సంగ్రామానికి నేపథ్యం ఆల పిస్తాను”, “ఓరు....పరుగెత్తే కత్తె కాసిస్తుంది” “చెలరేగిన జీవితపు భవిష్యద్దర్శనానికి యాచుబాటను నిర్మింసుకోవటమే” లాంటి భావాలన్నీ ప్రజలను పట్టి పీడిస్తున్న పెద్ద సమస్యకు పరిష్కారాలను సూచించేవే.

ఏలేశ్వర వల్లె జీవితాన్ని ప్రేమిస్తాడు. వల్లెలోని అర్చితకు పట్టణంలోని జ్వరానికి తేడా - మవులికమైన మనిషి జీవితంలోంచే గమనిస్తాడు. ప్రేమ నివ్వడానికై నా, పోరాటాన్ని పెంచడానికై నా వల్లె ప్రమాణం కాబట్టి, కవి వల్లెకే అంకితమై నట్టు కవిత చదువుతున్నప్పుడు అర్థమవుతుంది. తెలంగాణా యాన, మాండలికాలు భావప్రసారంలో సజీవంగా పొందుపరచడంవల్ల ఆ ప్రాంత సంస్కృతిపై కవికి గల ఆసక్తాగం అపారమైందని తెలుస్తుంది. తెలంగాణా ప్రాంతంలో ప్రజల మనోభావాలు ఈ కవిత ద్వారా సంతకరకు తెలుసుకోవడానికి అవకాశం వుంది.

కవితల్లో కొన్ని మచ్చుకునవలు—

నగరంలో “మద్యం సేవించిన భార్య ధైర్యం”
 ఆ పసిపాపల పాల బాగ్గలమీంచి పొగి...
 “జీవన బోరాటంలో దిగంబిట్ట... నేను
 తురాయి పూలేకేకుల మువ్వలను క...
 “మర్మజాల మర్మాలను గురి... నే...
 “భూమి దీటల్లా పగిలిపోయిన (నీవాని) నిక్కిలు”
 “పూల కొలిమిపై ఎవరి సంపదలు...
 “మూగ వేదనలో మువ్వ జనించింది.

వేకువ పాదాలపైనే మువ్వలల్లున్నాయి”
 “పాత రాతియుగం మనిషి ఆకుల్ని ధరించినట్టు
 రూపాయి రేకుల్ని ధరించాలని
 పాకుడుబండపైకి మొసలి పాకినట్టు పాకురున్నది”
 “దివిటీలు ఆయుధ సామాగ్రీ”
 “డప్పుల ధ్వనిలోనే అడవులన్నీ ఆలింగన చేసుకుంటాయి”
 గాలి “.....బక్కపల్చని భుజాలపైన
 భారమైన వార్తాపత్రికల్ని మోసుకొచ్చి
 సముద్రాన్ని గుమ్మరించినట్లు కిటికీ గుండా
 వార్తల్ని నా ముఖంపై గుమ్మరించిన స్థావరం”

ఏలేళ్ళర ఆధునిక కవిత్వను అధ్యయనం చేసినపుడు మెరుపుగా ఉండలేక
 పోయారేమో. కవిత్వాలని బట్టి కొందరి కవుల భావానికి లోపై నట్లు కనిపిస్తుంది.
 పొంతగాంతు సాధించకపోతే ప్రత్యేకచేముంటుంది? ఈ విషయాన్ని గుర్తిస్తే అతి
 తొందరగా తన స్థానాన్ని పదిలపరచుకోగలుగుతారు కవి.

కవికి మరొక సూచనమంటే, యిప్పటికే బాగా అరిగిపోయిన పదాలను....
 కనైవులు, గాయం, పెదాలు, సంతకాలు లాంటివి, తన కవిత్వంలో వాడడం
 మానుకోవాలి. ఒక భావాన్ని వ్యక్తీకరించి, చివరన” గదా (కదా)” అనడం వినువు
 పుట్టిస్తుంది. “కదా” అని చెప్పే వద్దతి బాగా పాతబడిపోయింది. అలాగే—“పుండు”
 “చీమ”, “పుష్ప మ్యాంగములో కత్తుల కొనలు పురి విప్పుకున్నాయి” అనడం
 మానుకుంటే మంచిది.

ఉద్యమాల కాలమిది. ఉద్యమ కార్యచరణలోంచి వచ్చిన అనుభవాలు,
 అనుభూతులు, సహజాతమైన కవికారీతిలో కార్యకర్తలు ప్రకటిస్తున్న భావాలు
 కవితల, పాటల రూపంలో అచ్చయి మన ముందుకొస్తున్నాయి. కార్యచరణలో
 కార్యకర్తలే కవులై ఎన్నో కవితా సంపదలను బయటనున్న కవులూ, రచయిత

లకు అందజేస్తున్నారు. పేపర్ పోర్ట్స్, బుక్ లెట్స్, పాంప్లెట్స్ రూపంలో అవి
మనముందున్నాయి. అవి కవిత్వా సంపదలకు గనులవంటివి. ఈ గనులను తవ్విన
తోట భరితంగానే రావ్య సంపదలను పొందగలగడం సాధ్యమవుతుంది. కవిమండి
కవి నేర్చుకొనే కాలం దాటిపోయింది. కవిత్వం రాయాలంటే కార్యకర్తల వద్దకు
పోవాల్సిందే, ప్రజాకవి కావాలంటే కార్యకర్తలైన కవుల సహాయంతో ప్రజల
వద్దకు, ప్రజాపీఠాల చెంతకు పోవాల్సిందే. ఈ నూతన సాహిత్య యుగం
దాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో ముందున్న కవులనే ఈ కాలం ఆహ్వానిస్తుంది. క క్తి
సామర్థ్యాలన్నీ వున్న ఏలేళ్ళర నాగభూషణాచార్య కృషి సాహిత్య ఉద్యమ కాలావ
సరాన్ని తీర్చే క రవ్యంలో భాగమవుతుందని ఆశిద్దాం.

[జేల తదవని వాన (కవిత్వ). ఏలేళ్ళర నాగభూషణాచార్య.

పేజీలు 60]- వెల : రు 12- ప్రచురణ : మంజీరా రచయితల సంఘం.

1-1-23 ఫతేనగర్, మెదక్-2, విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్ అన్ని ప్రాంతాలు]

(30 వ పేజీ తరువాయి)

→

రాజకీయ నాయకులు
రంగులెన్నో మార్చుకుంట
పూలమాల లేసుకొని
మన చెవుల పూలు బెట్టి
సాగునీరు ఇస్తామని
సారా పొరెట్లు పంపు దాయె

||వద్దు||

నెల్లూరు జిల్లాలోన
నెలకొన్న సారా పోరు
నెత్తుబీమరుగులైన
సారా అమ్మనియెద్దని

||వద్దు||

ప్రీ విముక్తి బాటలోన
మహిళల్లోకం మేలుకొనె
సారా కృష్ణా కర్ణ
ఆస్తులన్ని ప్రజలకే!
స్వతంత్ర చేయాలని
ప్రజలంత కదలినారు.
ప్రజాపీఠ బాటలోన
వారులై సాగుతుంటారు

||వద్దు||

—అతుల జి.డి.ఎ.

యుగద్రష్ట గురజాడ : ఆధునిక తెలుగు నాటకం

—కె. రవివర్మ

(కేరళనుంచి వెలువడుతున్న హిందీ మాసపత్రిక “సాహిత్య మండర్ పత్రిక” ప్రధాన సంపాదకులు కె. రవివర్మ. తెలుగు సాహిత్యానికి మిత్రులు. ప్రజా సాహితీ “గురజాడ కన్యాశుల్కం ప్రదర్శన శతాబ్ది” సంచికను ఆగస్టు 92లో వెలువరిస్తున్నామని వారికి ప్రజాసాహితీ తెలియజేస్తో, ఈ నాటకం మళయాళంలోకి అనువాదం జరిగిందా? అయితే ఓ పరిచయ వ్యాసం హిందీలో రాసి పంపమని కోరింది. మళయాళంలోకి అనువాదం కాలేదని ప్రజాసాహితీకి తెలియజేస్తూ, ‘కన్యాశుల్కం’ పై హిందీలో పరిచయ వ్యాసం రాసి పంపమని వర్మ ప్రజాసాహితీని కోరాడు. ‘ప్రజాసాహితీ’ ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం హిందీ లెక్చరర్ కృష్ణ గౌరీచేత వ్యాసం రాయించి పంపించింది. ఆ వ్యాసాన్ని ‘సాహిత్య మండల్ పత్రిక’ జూలై 1992 సంచికలో ప్రచురిస్తూ, వర్మగారు అదే సంచికలో రాసిన సంపాదకీయం “యుగద్రష్టా: ఏకే తెలుగు నాటక” తెలుగు అనువాదం ప్రజాసాహితీ పాఠశాల కోసం ఈ క్రింద ప్రచురిస్తున్నాము.

—సం॥)

విజయనగరం (ఆంధ్ర) లోని జగన్నాథ విలాసిని సభ అనే సాంస్కృతిక సంఘం కేవలం సంస్కృత నాటకాలే ప్రదర్శిస్తూ వచ్చేది.” అలాంటిది పంచేళ్ళ క్రితం అదే సంస్థ ఓ తెలుగు నాటకం ప్రదర్శించి, తెలుగు సాహిత్యంలో, రంగస్థలంలో ఓ సంవలనాన్ని సృష్టించింది. ఈ నాటకం యధాస్థిరవాదుల, సాహిత్య సమాలోచకుల విమర్శకు గురి అయింది. నాటకం పేరు “కన్యాశుల్కం”-వివాహం పేరిట యుక్తవయసు రాని కన్యల్ని, వారి తల్లిదండ్రులకి డబ్బులుచ్చి దాసుకొవడం. ఈ నాటకం, దీని రచయిత గురజాడ వేంకట అప్పారావు తెలుగు సాహిత్యంలో శాశ్వత స్థానాన్ని పొందారు.

శ్రీ గురజాడ అప్పారావు విజయనగరం యం. ఆర్. కాలేజీలో ఇంగ్లీషు, సంస్కృత అధ్యాపకులయి నప్పటికీ (తెలుగులో) గ్రాంథిక రచనలు చేసే పద్ధతికి స్వస్తి చెప్పి, ప్రప్రథమంగా తెలుగు నాటకంలో వ్యావహారిక భాషనీ, సుడిరారాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. అందువల్ల ఈనాడు వారు ఆధునిక తెలుగు సాహిత్యానికి వెలుగుదారి చూపినవారుగా గుర్తింప బడుతున్నారు. ‘కన్యాశుల్కం’ ఆధునిక నాటక లక్షణాలని తూ.చ. తప్పకుండా అనుసరించి ఉండర పోవచ్చు. అయినా ఎక్కువ శాతం నిరక్షరాస్యులు ఉన్న సమాజంలో భావవ్యాప్తికి మూఢ్యమంగా నాటక ప్రక్రియని ఎంచుకోవడం ఎక్కువ ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. చెప్పదలచుకున్న విషయానికి హాస్యాన్ని జోడించి ప్రేక్షకుల ముందుంటే అది తన

లక్ష్యాన్ని తప్పక సాధించుచుంది. 'కన్యాశుల్కం' నాటకం రాయడంలో శ్రీ గురజాడ డిప్రేకం సాం క మూచాల మూలాల్ని తీర్చి చంపాడటం.

కన్యాశుల్కం 1892 అగస్టు 13వ రేదిన రోజుసారిగా రంగస్థలం మీద ప్రదర్శించబడింది. 1897 సం॥రంలో గ్రంథరూపంలో వెలువడింది. నాటకానికి రాసిన 'ఘోషిక'లో శ్రీ గురజాడ యలా అన్నారు. "విజయనగరం మహారాజు గారి ఆదేశం ప్రకారం పదేళ్ళ క్రితం నేను బ్రాహ్మణ శుల్క వివాహాలను గురించి నాన్ని వాస్తవాలను పోగుచేశాను. విశాఖపట్నం ప్రాంతంలో గత మూడు ఏళ్ళగా (1880-83) ఇలాంటి వివాహాలు 1034 జరిగాయి. ఈ సంఖ్య పరిపూర్ణ మయినది కాదు. కారణం— తత్సంబంధిత వ్యక్తులు ఎవరి కన్యల్ని శుల్కం తీసుకొని వివాహం జరిపినట్టుగా అందరూ ఎలా ఒప్పుచుంటారు?"

"పైన ఉదహరించిన అంశాలను గురించి ఒక ఏడాదిలో సగటున శుల్క వివాహాలు 334 జరిగాయి.

99 మంది అల్ప వయసులో, 44 మంది నాలుగేళ్ళ అమ్మాయిలకి, 36 మంది మూడేళ్ళ అమ్మాయిలకి, అరుగురు రెండేళ్ళ అమ్మాయిలకి, ఏడాది వయసు ముగ్గురుమ్మాయిలకి శుల్కం తీసుకొని పెళ్ళిళ్ళు జరిగాయి. అమ్మాయిలలోసం తీసుకొన్న శుల్కం 350 రూపాయల నుంచి 400 రూపాయల మధ్య ఉంటుంది. యివ్వు వయసు రాకుండానే శుల్క వివాహాలు జరిపించే ఈ దుష్టసాంప్రదాయం ఎంతవరకూ పోయిందంటే— గర్భంలో ఉన్న శిశువుకి నయితం శుల్కం తీసుకొని పెళ్ళి ధాయం చేసుకోవటం దాకా వెళ్ళింది. ఇంతకన్నా అవమానకర మయిన విషయం సమాజానిరేం ఉంటుంది? ఇటువంటి సాంఘిక దురాచారాల ఉద్మూలనకి సాహిత్యం నడుం కట్టాలి. ఈ నిటక రచనకి ప్రేరణ ఈ ఖావమే.

"శుల్కం రేక వెల యిస్తే ముసలి వగ్గులకి నయితం ముక్కువచ్చలారని బాలికలు లభిస్తున్నారు. రామార్యంలోనే వైధవ్యం ప్రాప్తించే వీరి చేత యిళ్ళల్లో గొడ్డు చావీరి చేయిస్తున్నారు."

కేరళలో సంబూద్రిల (కేరళ బ్రాహ్మణులు) మధ్య నయితం బాల్య వివాహాలు పరిపాటి. అయితే అవి శుల్కం యిచ్చితక, వరకట్నం ఇచ్చి జరిగేవి. బహుభార్య వివాహాలు కూడా సర్వసాధారణ విషయం. దమ్మిల అవసరాన్నిబట్టి ఏకన్యతోనయినా వివాహం జరిపించేవారు. ఒక్కో పురుషునికీ పలుగురేని భార్యలు. వాళ్ళున్న కొందరు, తగవులాటలు, అంతఃపుర సమస్యల బాటలు సాధారణ విషయం. (ఈ ప్రాంతం పరదా వ్యవస్థ పాటించేవారు. పగలూ రాత్రినూ ఎదుటికి వచ్చేవారు.) సంబూద్రి బ్రాహ్మణల్లో యింటి పెద్ద రామరూ మాత్రమే సంబూద్రి చిట్టాలో వివాహం చేసుకొనేవారు. అందువల్ల కన్యాధారంనుంచి విముక్తి

(తరువాయి 39వ పేజీలో)

మొత్తు నిషేదిద్దాం

సఖలు రసాభాస అవుతాయి
 కమిటీలు కాలాల్ని దాటుతాయి
 వేడిని చల్లార్చడాన్ని
 దీగుతున్న మత్తు నెక్కించడాన్ని
 నిర్వీర్య నిద్రాణ వాతావరణ నిర్మాణం కోసం
 సింహాసనాలు తెలివిగా శవాసనాలు వేస్తాయి
 అందరూ నిద్రలోకి దిగాక
 ఆసనాల్లో సింహాలు లేచి
 శవాల్లాంటి మనుషుల్ని పాలిస్తాయి
 నిజంగానే రాజ్యం కూడా
 మన మాటే మాట్లాడుతుందనుకుంటాం
 మన పాటకు గజ్జె కడుతుందనుకుంటాం
 మన సుదురు మీద చెయ్యి పెట్టి కడుపు చూసి
 వాత్సల్యంతో వాచేసుకుందనుకుంటాం
 పగలు గడిచి రాత్రి గడిచి మళ్ళీ
 పగలొస్తుంది కదా
 అంతా తారుమారయేది అక్కడే
 అధికారం మాటకు మత్తెక్కేడి మామూలే!
 “మీరనేది సబబే కాని ...” అంటూ
 చాంతాడు లాగుతుందిక!
 మనం చల్లారేదాకా కూలబడే దాకా
 కనులు వాల్చే దాకా మృతప్రాయమయేదాకా....
 ఇక్కడే
 చాంతాడును తెంపాల్సిందిక్కడే
 మత్తు మీద మాట తేలాల్సిందిప్పుడే
 వందకూడు వేయి మంటలైనా తల కెత్తు కుందాం
 లక్ష గాయాలు రేగే అనుభవాల్నేనా మింగుదాం
 కానీ సోయిలేని బతుకుల్లో ఏం బావుకుంటాం?
 మత్తు పొరలు కమ్మిన మాటల్ని తృణీకరించి
 మత్తు తూగే సీసాల వ్యామోహాల్ని దిక్కురించి
 ప్రాణం తొణికిసలాడే శరీరాల్లో
 నూరు పాళ్ళ స్పృహతో జీవసాహసం చేయాలి

వ్యాపారం బతుకు మీది వెక్కు తున్నది
 మనకు మర్రిచ్చి ఎవడది వ్యాపారం చేసేది
 మన నిద్ర మీద ఎవడది ధనం కలలు కనేది
 మన సామూహిక నిష్ఠేజం కోసం
 బందోబస్తుతో ఎవడది ద్రవ సరఫరా చేసేది
 ఇది నిషేధాజ్ఞ కాలం కదా
 దేన్ని నిషేధిస్తే బతుకు పరిమళిస్తుందో
 దాన్నే నిషేధిద్దాం
 మనుషుల కోసం పోరాడే మనుషుల్ని
 నిషేధించే ఆధ్యాత్మిక దేశంలో
 మనం మనుషుల్ని పాతరేసే మత్తుని నిషేధిద్దాం
 మత్తుని విస్తృతించే వలయాల ఉనికినే నిషేధిద్దాం

— దక్షిణాయనం శ్రీనివాసాచార్య

గర్భిక:

చదువు

—పుష్పాల కృష్ణమూర్తి

“అమ్మా! నువ్వెందుకు సదూకోలేదే?”
 “మితాత నన్ను సదీవియ్య లేదు విద్వా!”
 “మరి తాత సదూకోలే దానె?”
 “మితాతగాదు, మీ ఆయ్యగూడా సదూరాదు విద్వా!”
 “తాతెందుకు సదూకోలేదే?”
 “అక్కయ్య అడ్చి సదీవియ్యలే!”
 “మరి నుజాకోళ్ళతాత, పశేర్ రామయ్య సదూకుండుగదనే?”
 “వాళ్ళయ్య సదీవిచ్చిండు.”
 “మితాతోళ్ళ అయ్యెందుకు సదీవియ్యలే?”
 “అక్క సదూకుంటున్నా యింట్లెల్లది. భూవులున్నయ్. ధనువుంది.
 దాన్నెవుంది. గట్లుండ బట్టి ఏం సదీవినా ఏం తేసినా సిక్కుండదు. మన
 బోదోళ్ళ సదూకుంటూ గూసుంటే యింట్లెల్లదు, ఐవ్వ దొరకదు. మనం
 కూరి జెయ్యాలె. మన కష్టం మనం దీనాలె.
 “సదూకుంటె తెలివాస్తదంట గదనే?”
 “అ....వస్తది మందిని ముంచుకోసర్కారు సొమ్ముదినసికి....”

కిక్కెందుకురో ?

కిక్కెందుకురో ? నీకు

తిక్కెందుకురో ?

తిక్కెక్కించే సారా

చుక్కెందుకురో ?

॥కి॥

షరాణు నువ్ తాగొద్దు

గరీబుగా మారొద్దు

సారాయీ ఒక నిప్పు

కొంపకు తెచ్చును ముప్పు

॥కి॥

సారాయీ తాగేవు

నిస్సారం అయ్యేవు,

మత్తులోన మునిగేవు

మానవతను మరిచేవు;

సారాజోలికి పోతే

సంకకు జోలే వచ్చు -

సారా తాగకురన్నా !

తాగితే బతుకే నున్నా

॥కి॥

సంపాదన సారపాలు

సంసారం వీధిపాలు,

సారలో నిషా లేదు

నిషాలో పసలేదు;

కాపుసార తాగకురా !

కాపురాన్ని కూల్చుకురా !

తాగననీ వొట్టు పెట్టు

మద్యాన్నే మట్టు పెట్టు

॥కి॥

సంసారం బాగుండగ

సారా యెందుకు ? దండగ,

నిగ్గుల పెళ్ళాముండగ

పేగులు మొందుకు ? దండగ:

ఎందుకు మందూ మైకం ?

కూడ బెట్టుకో పైకం -

పతనం జేసే సారా

వదలు 'ర ! మనసారా

||కీ||

కల్లు సార మానాలి !

చల్ల గండరుంజాలి !

సారాయిని విడువాలి !

ప్రగతి బాట నడువాలి !

మహిళ బుద్ధమించాలి !

మధువు మానిపించాలి !

సారకు చెప్పుదాం సారీ

ఆందరం వొకే సారీ

||కీక్కెం||

..దూడం నాంపల్లి

(35 వ పేజీ తరువాయి)

కోసం ఆమె తల్లిదండ్రులు ఎంత వరకట్నమునా సమర్పించుకొని, కాటికి కాళ్ళు సాచుకొన్న నంబూద్రీ వృద్ధినికి సయితం తమ కన్యల్ని కట్టవెట్టేవారు.

ఈ సాంఘిక దురాచారానికి వ్యతిరేకంగా 1930వ దశకంలో నంబూద్రీ యువకులు పెద్ద ఎత్తున ఆందోళనను చేపట్టారు. తెలుగులో 'కన్యాశుల్కం'లా, (మళయాళంలో సయితం) నాటకాలు రాసి ప్రదర్శించేవారు. నవలలా, కథలా రాసే వారు. ఈ ఉద్యమం విజయవంతమయింది. సాహిత్యానికి ఉన్న శక్తి ఏమిటో, సంఘసంస్కరణకి సాహిత్యం ఎంతలా దోహద పడగలదో యిజానయింది.

గిరిజనులలో సయితం ఓలి యిచ్చి కన్యల్ని కొన్నానే ఆచారం ఉందని అంటారు. అయితే చిన్న పయసుగల బాలికల్ని కాదు. వయసు పట్టిన యువతీ యువకులు వరస్పరం యిష్టసర్థ తర్వాతనే గిరిజనులలో వివాహాలు జరుగుతాయి. అంతేగాని 'కన్యాశుల్కం' నాటకంలోలాగ ముక్కుపచ్చలారని పసికందులతో ప్రూరంగా చెలగాటం ఆడుకోవటంకాదు.

—అనువాదం : నిర్మలానంద

భారతీయ మానవతా !

ఉన్నాదుల దుశ్చర్యలకు
మట్టమైన మసీదుని మరల లేపవచ్చు
ప్రతికారాగ్రహమున
భ్వంసమైన దేవళాల్ని పునర్నిర్మించవచ్చు
తెలికిన మనోభావాల గాయాలను
కాలక్రమమున మాన్పవచ్చు
వేలాదిగా కూలిన మానవ ప్రాణాలలో
ఒక్కటైన తిరిగి రప్పించగలరె ?
దురహంకారమున కెదురుతిరిగెడి
పున చరిత గల ఓ భారతీయలార !
వేయి మందిరాలకన్న పదినూర్ల మసీదులకన్న
ఒక మానవ ప్రాణం మిన్నయని తలచితేద ?

— దివి కుమార్

(8 వ పేజీ తరువాయి)

గురజాడవారి కలం ఈ సన్నివేశాన్ని ఎట్లా చిత్రించిందో ఒక్కసారి
ద్దామాం.

జవాబు : రూపాయలందోయ్.

డా. పం :- (మధురవాణితో) యేవీ, మొన్న సికిచ్చిన రూపాయలు? సారూప్రం
మళ్ళీ పిరియిస్తాను. యీ నైతాను ప్రాణం తింటున్నాడు.

మధురవాణి :- మీరిచ్చిన రూపాయలు పట్నం తోలేశాను. నేను డబ్బిక్కడ దాచు
తుంటే మా తల్లిక్కడ కాబడేవం చెయ్యడమెలాగా ?

డా. పం :- వొట్టబడ్డాయి.

మధురవాణి :- (తాళముల గుత్తి మొలలోంచి తీసి రామప్ప పంతులుగారిది విరిచి చూచి
కోరింది.

ఐదు

గుంటూరు శాస్త్రులు వేషంలో ఉన్న కరటకశాస్త్రికి రామప్ప పంతులుగారి
మధురవాణి చర్చావంతరం చెప్పినగం. వాటాదగ్గర రామప్ప పంతులు (మాయనున్నట్లంటే)
లుట్టవదానులు పెళ్ళి ఖరారు చిస్తానని మాట యిచ్చాడు. దొంగ జాతకాలు స్పష్టం
దానికి అవసరమైన కాగితాలు, పాత సిరాబుడ్డి, కలం తెమ్మని రామప్ప పంతులు
మధురవాణికి చెప్తాడు. కరటకశాస్త్రి కూతుర్ని (శిష్యుణ్ణి) రామప్ప పంతులు

మొదట నెట్టుకాడు. రామప్ప పంతులు కూతురు చెయ్యి చూస్తుంటాడు. మురురవాడి సీరాబుద్ది, కలం కాగితాలతో వస్తుంది. కోపంతో రెచ్చిపోయి సీరాబుద్దితో సీరా అంరా రామప్ప పంతులు మీద పోస్తుంది— ఈ సీరాబోత చర్య మురురవాడి కోపాన్ని ప్రకటిస్తుంది. మురురవాడి 'సీరాబుద్ది' నరసం యింత మాత్రమే అయితే ఇక్కడ ప్రస్తావించారని అవసరం ఎంత మాత్రం లేదు. ఈ చర్య వెనుక కురో ప్రయోజనం కూడా వుంది.

మురురవాడికి శ్రీ వేషంలోని రామప్ప పంతులు శిష్యుణ్ణి చూస్తుంటే రహస్యం ఎక్కడ బట్టి బయటపడుతోందో వనే అనుమానం కల్గింది. రామప్ప పంతులుకు ఈ విషయం తెలియకుండా చేయాలని మురురవాడి ఆలోచిస్తుంది. ఈలోగా రామప్ప పంతులు సీరాబుద్ది తెమ్మని మురురవాడిని పురమాయించాడు. మురురవాడి సీరాబుద్ది తీసుకురావడానికి కోపంతో వెళ్ళినప్పుడే రామప్ప పంతులు ముఖం మీద సీరా బోసి కరకటక శాస్త్రి శిష్యుణ్ణి వరీక్షించే ప్రభుత్వానికి అవరోధం కల్గిందాలని నిశ్చయించుకొంది. ఆమె సీరాబుద్దితో రాగానే కరకటక శాస్త్రి శిష్యుడి చేతిని చూస్తున్న రామప్ప పంతులు ముఖం మీద కోపంతో సీరాబుద్దిలోని సీరా వాలకబోసింది. ఈ 'చర్య' జరిగిన మరుక్షణమే తృతీ హంకం రెండు స్థలం సమాప్తమై తెర జారుతుంది.

ఈ సన్నివేశం ఎంత రసవత్తరంగా వుందో చూడండి!

రామప్ప పంతులు : యేదీ పిల్లా ! యిలారా ! చెయి చూపించూ.

(శిష్యుడు భయం నటించి వెనక్కి తగ్గును.)

కరకటక శాస్త్రి : చూపించమ్మా ! భయం లే చూపించు.

(కరకటక శాస్త్రి శిష్యుణ్ణి రామప్ప పంతులు దగ్గరికి తోయును. రామప్ప పంతులు చెయ్యి వట్టుకొని అరి చెయ్యి చూచుచుండును. శిష్యుడు చెయ్యి లాక్కు వట్టు నటించును. మురురవాడి సీరాబుద్ది, కలం కాగితం పట్టుక వచ్చి రామప్ప పంతులు వెనక నిలుచుండును.)

రామప్ప పంతులు :- ఆహా ! ధవరేభా ! సంతాన యోగ్యత బాగా వుంది.

మురురవాడి : మీరు చేపట్టిన తరువాత, అందుకు లోపం ఉంటుందా ?

(సీరాబుద్దిలోని సీరా రామప్ప పంతులు ముఖం మీద పోసి చత్రున వెళ్ళి పోవును.)

రామప్ప పంతులు ముఖం మీద సీరా పోయడంతో తెర దింపటం ఈ దృశ్యానికి చొస పెరుపు.

అరు

మూయ సుమ్మి పెళ్ళి (అదీ బ్రాహ్మణుల పెళ్ళి) రామప్ప పంతులు ప్రేమ యం లేకుండానే బుగింది. కరకటక శాస్త్రి కన్యాశుల్కం చేతికిచ్చుకొని పంతులు ప్తాడు. రామప్ప పంతులు బారాలు మిరిసూరాలు నూరకాడు. మురురవాడి పెళ్ళిలో

యేం అప్రతిష్టా ! బ్రాహ్మడికి పెర్రెత్తుతుంది కాబోలు” అంటుంది. రామప్ప పంతులు కొత్త అగ్రహారం పోతాడు. మఘరవాణి ఆ రాత్రికి భుక్త, పోలికెట్టి, సిద్ధాంతి, పూజారి గవరయ్యలను పిలుచుకొని పేకాట ప్రారంభిస్తుంది — ఇంతలో వీధి తలుపు ఎవరో తట్టుతారు. మఘరవాణి పంతులొచ్చాడంటుంది. భుక్త, పోలికెట్టి లను గోడ గెంతి పారిపోవ్వంటుంది— దొడ్డి తలుపుకు కాళం వేసి ఉంటుంది. వాళ్ళు కలవర పడ్డారు. వాళ్ళందరినీ ఓ గదిలో పెట్టి, దీపాలు ఆర్పి తలుపుతీస్తుంది.

మఘరవాణి రామప్పపంతులు అని చీకట్లో భయపడుతుంది. భయపడుతూ ? కంఠ స్వరం ఆమెకు తెలుసునాయె. మఘరవాణిని మెడ పైకెత్తటంటాడు. ఆమె మెడ పైకెత్తగానే ఆమె మెడలో కంటె వేస్తాడు. తీరా చూస్తే యింతసేపు రామప్ప పంతులు లాగా మాట్లాడింది కరటకశాస్త్రి శిష్యుడు. మఘరవాణి “బొర ! ఇంద్ర జాలం” అని వాణ్ని ముద్దాడుతుంది — ఈ సన్నివేశంలో ‘దీపాలు ఆర్పే చర్య’ రామప్పపంతులుకు మఘరవాణి, భుక్త్యాదులు పేకాటాడుతున్న విషయం తెలియకుండా ఉండటానికిని వాళ్ళను రామప్పపంతులు చూడకుండా ఉండటానికిని నాటకం చదువు తున్న మనకు అర్థమౌతుంది. మఘరవాణి ‘దీపాలు ఆర్పి’ అద్భుతమైన ప్రయోజనం సాధించింది మఘరవాణి దీపాలే ఆర్పకపోతే ఖానీకేసు, కంటె అపహరణల వల్ల ఉత్పన్నమైన ‘సస్పెన్స్’ (పాత్రల మధ్యనే) నీరుగారి పోయేది. దీపాలను ఆర్పటం వల్ల మఘరవాణి మాయనుట్టి సంగతి, కంటె విషయం చీవరకంటా ఎవ్వరికీ తెలియకుండా ఉత్కంఠ రేకెత్తించింది. బుద్ధావధానుల్ని, రామప్పపంతుల్ని సౌజన్య రావు పంతుల్ని తలకిందులు చేసింది ఈ “కంటె”నే మఘరవాణి దీపాలు ఆర్పి వేయడంవల్ల మఘరవాణి ‘కంటె’ ఆమెకు చేరిందనే సంగతి పేకాటాడిని వాళ్ళ కెవరికీ తెలియకుండా గోప్యంగా ఉండిపోయింది. ఈ చర్య ద్వారా సాధించబడ్డ గొప్ప ప్రయోజనం యిది. నాటకీయంగా మరో ప్రయోజనం ఏమిటా వుంది. మఘర వాణి, కరటకశాస్త్రి శిష్యుడిపైన వెలుగునీడలు వ్యాపిస్తాయి లైటింగువల్ల. మఘర వాణి మెడలో కరటకశాస్త్రి కంటె వేసే దృశ్యం ఆ చీకట్లో ‘లైట్ ఎఫెక్ట్స్’ వల్ల చాలా అద్భుతంగా ఉంటుంది. దీపాలు ఆర్పడం వల్లనే “ఈలైటింగ్ ఎఫెక్ట్” సాధ్యపడుతుంది. ఇది గొప్ప డ్రామా టెక్నిక్.

ఈ దృశ్య శకలాన్ని చదివి చూద్దాం:

(తలుపులు తిరిగి తట్టబడును.)

పోలికెట్టి :- నరశింష....నీ దీవ్య....

(మఘరవాణి ఊరుకొమ్మని కోవరసంగా సాంజ్ చేయును. సిద్ధాంతి ప్రవేశించును.)

(తరువాయి 45 వ పేజీ)

వేగుచుక్కలు

అమ్మో దేశం ఘోష పెట్టింద
అన్నల నెత్తుటి ముద్ద జూసి
నెత్తురు ఇంకిన నేల చూసి

॥అమ్మో॥

పచ్చనీ బతుకుల్లో చిచ్చు పెట్టేటి
మర్తుల్లో నిను ముంచి మాయ జేసేటి
మద్య పానీయాలు రూపు మాపుటకు
మీటింగు పెట్టుకొని మాటలాడారు

॥అమ్మో॥

సర్దారు అంటేనే హడలెత్తి నట్టి
సత్తేన్న పేరింటే దడపుట్టినట్టి
శత్రుపూ చీకట్లో దారి చూపాడు
దొంగ చాటుగ వచ్చి దెబ్బగొట్టారు.

॥అమ్మో॥

బద్ది పల్లెలోన ఏమి జరిగిందో
చీకటి రాజ్యం కళ్ళు గప్పిందో
రక్కసి పోలీసు రాజ్యమేలినదీ
నేగు చుక్కలారు రాలి పడినాయి

॥అమ్మో॥

అడరించిన అడవి ఏదీ మరిచిందో
అడవిలోన అకు గాలికెగిరిందో
రక్షణిచ్చిన కొండ గుండె పగిలినదీ
గుండె గూడూ చెదరి బుగ్గి అయ్యిందీ

॥అమ్మో॥

అన్నలు ఏరని అల్లాడి పోతున్న
తమ్ములెక్కడని తపన చెందూతున్న
అమ్మల అక్కలకు ఏమి చెప్పాలి ?
రాజుకున్న అగ్గి దివిటి చూపాలా !

॥అమ్మో॥

ఘోషాస్వాస్య వ్యతిరేక పోరాట పుత్రులు
పూరు పగెన్న మూడున్న పోశన్న
రవి రితులన్నద్యుక్తి ముల్లన్నలు
తెలంగాణ పోరు ముందున్నరు

॥అమ్మో॥

-నిశితాని

సినిమా సమీక్ష :

“రోజా” కాదిది. హిందూ దురహంకారుల బాజా

— ఉదయ్

‘నాయకన్’ (తెలుగులో ‘నాయకుడు’) సినిమా ద్వారా ‘మాఫియా’ లోకపు ఆధోజగత్తు బీభత్సాన్ని శక్తివంతంగా చూపించిన మణిరత్నం అటువంటి సామాజిక దృక్కోణాలను పెయ్యాలయిద్దకు ఎక్కించగలడని ఆపోహపడ్డాం. “ఔక్విక్ ప్రజల కోసం” అనేంత మహత్తర కర్తవ్యం నేటి సినిమారంగం నుండి అశించడం దురాశే గానీ, కనీసం వాస్తవాన్ని చూపెడితేచాలు అనుకోవడంకూడా గిగనంగా ఉంది. కేవలం ఔక్విక్ ద్వారా విన్నూత్న దర్శకుడనిపించుకోవడానికి, నూతన కథావస్తువు పేరిట కానుల వద్దాన్ని కురిపించుకోవడానికి మాత్రమే ప్రయత్నించే దర్శకుల కోవ లోని వాడే ఈ మణిరత్నం. తన సినిమా ప్రేక్షకుల్లో ఎటువంటి భావోద్రేకాలకు లోను చేస్తోందో కనీస బాధ్యత వహించక పోగా, వర్తమాన రాజకీయ, చారిత్రక పరిస్థితులకు మసిపూసి మారేడుకాయ చేసి “రోజా” అనే టైటిల్తో ఒక చిత్ర రాజాన్ని దేశం మీదకు వదిలాడు. “రోజా” చిత్రం ద్వారా హిందూ మతోన్మాదుల “అఖండ భారత్” వివాదానికి ప్రచారం, ముస్లింలపై గుడ్డి వ్యతిరేకతకు, కాశ్మీర్ ప్రజల న్యాయమైన పోరాటంపట్ల దుష్ప్రచారానికి పూనుకున్నాడు. కోటికి కల్లు దొరికినట్లు ఈ సినిమాను చూడగానే ABVP వారు “కాశ్మీర్ తీవ్రవాదుల కిరాత కాలను, కళ్ళకు కట్టినట్లు చూపిన ‘రోజా’ సినిమాకు విరోధపు పన్ను రద్దుచేయాలని ప్రకటనల వాంఛి చేసుకున్నారు.

ఇంతకీ ఏముంది ‘రోజా’ సినిమాలో?....

పట్టణంలో పుట్టిపెరిగిన రుషికుమార్ అనే క్రిస్టాలజిస్టు ఒక పల్లెటూరు అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకోవాలని కృష్టాణిల్లా, కపిలేశ్వరపురం వస్తాడు. పెళ్ళి చూపుల్లో వధువు అభ్యర్థన మేరకు అమెకు బదులు అమె చెల్లెలు రోజా నచ్చిందని రోజాను పెండ్లాడుతాడు. తన ఆక్కును కాదన్నాడనే కోపంతోనే రుషితో మాట్లాడ కుండా దూరంగా ఉండే రోజాకు అసలు విషయం తెలిపి వగ్గరైన రోజే ఉద్యోగ రీత్యా కాశ్మీర్ వెళ్ళాల్సి వస్తుంది. విదేశాల నుండి రహస్య సరకేతాలను అందుకునే తీవ్రవాదుల కోడ్ భాషను డీకోడ్ చేసి మిలటరీకి సహకరించే పనిమీద వచ్చిన రుషి కుమార్ ను తీవ్రవాదులు కిక్కిర్ చేస్తారు. 40 మందిని చంపిన గజ తీవ్రవాది వాసిమఖాన్ ను విడుదల చేస్తే రుషిని వదుల్తామనీ, లేకపోతే చంపేస్తామని డెడరిస్తారు. తన భర్తను తనకు అప్పజెప్పమనీ మిలటరీ కల్పల్ రాయన్న వెంటపడుతుంది. రోజా, తీవ్రవాదుల చేతుల్లో అనేక (చిత్రాతి) చిత్రహింసలు పొందుతూ కూడా వీరోచిత్యం చేస్తూ, తన మూలంగా ఒక పెద్దహంతకుడు (వాసిమఖాన్) విడు

దరి కావటాన్ని నిరాకరిస్తాడు రుషి. చివరకు తెలుగు మాట్లాడగల్గిన కాశ్మీర్ తీవ్రవాది “లియాఖత్” తోవాగ్నివాదం చేసి, ‘కాశ్మీరు భారత్ లో’ భాగమని, ‘తీవ్రవాదిగా’ దారి తప్పినావని బుద్ధివెప్పి మనిషిగా మర్చిసి మంతు కొండల్లో దొర్లుకుంటూ దొర్లుకుంటూ ప్రియురాలి విగి కొగిలికి చేరుతాడు. ఇదీ స్థూలంగా చిత్రకథ.

మ కిరత్తుం తన చాచకక్యంతో నేటి య వతరం కొరుకునే వింత శబ్దాల రోకళ్ళదంపుడు రిసియ్యెకు శాస్త్రీయ సంగీత సోయగాలు జతగట్టి మెస్మరైజ్ చేస్తూ “నాగమణి నాగమణి, సందరా నా ఏమిటానస్తు ... పట్టెమంచం కిర్రు కిర్రు తొలి కోడి కూసే దాతా ఆగదయ్య” అనే ఏకార్థ బూతు పాటలకు వెయ్యి మెగావాట్ల ఊపుతో బూతు కదలికల డాన్సులతో, నూతన వహువరుల పడగద సన్నివేశాలతో యువతరాన్ని ఆకట్టుకుని మిగతా కథ ద్వారా కాశ్మీర్ వ్యతిరేక భావజాలాన్ని, ముస్లిం వ్యతిరేకతను, భారత పాలకుల అధిపత్య రాజకీయాలను పవిత్ర కార్యంగా వారి మెదడులోకి ఎక్కిస్తాడు. చిత్రంకథలో భాగంగా కొన్ని సందర్భాలలో కాశ్మీర్ గురించి రాజకీయ చర్చ నడుస్తుంది. ఆ చర్చలు ఎంత ఏక పక్షంగా ఉంటాయో

(42 వ పేజీ తరువాయి)

పిద్దాంతి :- దొడ్డి తలుపు కప్ప తాళం వేసి ఉంది. మన్ని పట్టుకుందామనే పంతులు దొడ్డి తలుపు తాళం వేశాడు.

పోలికెట్టి :- సరళింవ్వ—నీదవ్వ—

మధురవాణి :- (పోలికెట్టి సుద్దేశించి) ఛన్ (సన్నని గొంతుతో) ఉలక్కుండా పలక్కుండా ఈ గదిలో కూచోండి. ఆయన వరున్న తరవాత వచ్చి తలుపు తీసి వాదిరేస్తాను.

(దీపములు అర్పి, పైకి వెళ్ళి తలుపు తీయును.)

మధురవాణి కరటకశాస్త్రి శిష్యుని తన పూహాలకు సాధనంగా చాలా చక్కగా ఉపయోగించుకుంది. కరటకశాస్త్రి వాడికి అమ్మాయి వేషం వేయించి మేనకోడలు పెళ్ళి తప్పించడానికి మధురవాణిని ఆశ్రయించాడు. మధురవాణి వాడికి దాసరి వేషం వేయించి రామప్ప పంతులు, కరటకశాస్త్రిల తత్సారచేత తలవాయ గొట్టించింది. కన్యాశుల్కం నాటకంలో మధురవాణి చేష్టలు, మాటలు, నవ్వు, కదలిక, —అన్నీ ఎంతో అర్థవంతంగా ప్రయోజనాత్మకంగా ఉంటాయి.

మధురవాణి ఆపదలోనున్న వారందరిని ఓ ఒడ్డుకు చేర్చిన దీట్టు. రామప్ప పంతుల్ని మున్నుతిప్పలు పెట్టి మూడు చెరువుల నీళ్ళు తాగించింది. కరటకశాస్త్రికి మహాహం చేస్తూనే ముతక చీవాట్లు ముద్దుముద్దుగా వడ్డించింది. మధురవాణి తను శత్రువుల వారందరిని కాపాడింది— మధురవాణి ప్రతి చేష్ట బహుళ ప్రయోజనం పొందిందనే ఈ అంశాన్ని చెప్పిన కొ. కు కు కృతజ్ఞతలు ఎలా చెప్పగలను ఈ న్యాయాన్ని వాటి స్మృత్యర్థంగా రాయడం తప్ప.

కొద్దిగా బుర్రపెట్టి సీనిమా చూస్తే అర్థమవుతుంది. కానీ ఆ కొద్దిగా బుర్రని ఉపయోగించకుండా ఉంచాలనే పైన చెప్పిన నీలి వర్ణ, పడగ్గది, రోకలి దంబుదురి బలపెసిన శాస్త్రీయ సంగీతంతో చిత్రీకరణ!

కల్పర్ రాయప్ప (తెలుగు మిలట్రీ ఆఫీసర్)తో రోజూ తన భర్త గురించి మొత్తకున్నప్పుడు? “నీకు నీభర్తే ముఖ్యమా?... ఈ చేళం, ఈ మట్టి పీకు ముఖ్యం గాదా? ఈ (కాశ్మీర్) తీవ్రవాదుల గురించి 3 వేలమంది నైనయ్యం సెంటులో, చలిలో ఎందుకున్నారు? వారి భార్యలు వీళ్ళకు ఎంత దూరంలో ఉన్నారో తెలుసా?” అంటూ కాశ్మీర్ లో శాంతి నేర్పరచే రూపంలో దురాక్రమం స్థాయిలో రిష్టపేసి ఆక్కడ ఆశాంతికి కారణం అయిన మిలటరీ చర్యను సమర్థించాడు. కాశ్మీర్ లో భారత నైనయ్యం ఎంతో మంది ముస్లిం మహిళలపై చేస్తున్న మానభంగాలు, లరలింబ బద్ద హిందువుల ఇళ్ళను కాళాలు బ్రదలు కొట్టి, ఇళ్ళను వాడుకుని ధ్వంసం, అంటే చేస్తున్న భారత ప్రభుత్వపైనికుల అరాచకాలను కనుమరుగు చేశాడు.

1. తీవ్రవాదుల రహస్య స్థావరంలో.... “మీకేం కావాలి? ఎందుకు నన్ను బంధించారు?” అన్న రుషి ప్రశ్నలకు, “మీకు అజాదీ (స్వేచ్ఛ) కావాలి.... మీనుంచి.... మీభారత్ నుంచి... మా ఆందరి విముక్తి కావాలి.... మాగడ్డపై పుష్ట ప్రతి శిశువు యొక్క విముక్తికావాలి” అన్న ‘లియాఖత్’ మాటల్ని బట్టి.
2. జైలులో ఉన్న వాసిమోఖాన్ వద్దకు తన భర్తను గురించి వేడుకుంటూనికి వెళ్ళిన రోజూ, “భర్తను వదిలిపెట్టమని మీ వాళ్ళకు చెప్పు.... మీరు వెళ్ళు అన్నోరోజులు కాలేదు. నాభర్త ఆమాయకుడు.... అసలు మీరు ఎంత మంది ఆమాయకుల్ని చంపుతారు?” అని తెలుగులో సెంటిమెంటల్ డైలాగ్స్ లో అడిగితే, “తూ హిందూస్థానీ.... నికల్ జావో యహాపే.... నీ హమారా మక్కద్ హై.... ఏహమారా మంజిల్ హై.... హర్ ఏక్ కాశ్మీరీ కా అజాదీ కేలియే ఏ జంగ్ (నువ్వుహిందూస్థానీవి, పో ఇక్కడ నుంచి.... ఇదే మా లక్ష్యం.... ఇదే మాగమ్యం ... ప్రతి కాశ్మీర్ వాడి స్వాతంత్ర్యం కోసమే ఈ యుద్ధం) అని హిందీలో అదీకూడా బొంగురు గొంతుకతో వెనుక భయంకర విశాచాల మ్యాజిక్ తో అనిపించే డైలాగ్స్ ను బట్టి.....
3. భారత నైనయ్యం దాడులకు వేరే స్థావరానికి మారే దారిలో రుషి, “నువ్వెంత మందిని చంపావు? పది? ఇరవై? ముప్పై? ఎవరినైనా చంపుతావా? మీ చెల్లిని? మీ తమ్ముణ్ణి? మీ అమ్మను? నాయకుడి అజ్ఞ ఉందని అందర్నీ చంపుతావా?” అనే ప్రశ్నల వర్షానికి “ఇదీ జిహాద్ (సవిత్ర యుద్ధం).... మీ భారత్ తో సవిత్ర యుద్ధం” అన్న లియాఖత్ సమాధానం బట్టి.....

4. ట్రైబ్యునింగ్ కని 15-16 సం॥ల ముస్లిం యువకులు సరిహద్దు దాటి పాకిస్తాన్ కు బయలుదేరుతూ, “కాశ్మీరీ ఆజాదీ కేలియే లడేంగీ హమ్” అన్న నినాదాలను బిట్టి

కాశ్మీరీ తీవ్రవాదం గురించి ఈ సినిమాలో చూపించబడినది స్వతంత్ర కాశ్మీర్ కోసం పోరాడుతున్న వారిని ఉద్దేశించినదని అనుకుంటున్నాను. కథ, స్క్రిన్ ప్లే, దర్శకత్వం - “మజిరత్నం”కు చరిత్ర తెలిసే అలా తీశారో, తెలియక పోయినా పైరైటీ కథ పేరుతో రాదోయే కలెక్షన్ల డబ్బుల గలగలల శబ్దంతో అలా తీశారో గానీ కాశ్మీర్ లో నేడు జరుగుతున్న ఆందోళన, ఉద్యమం, పోరాటం, పోసి పాలక వర్గాల భాషలో అల్లర్లలో ప్రధానంగా రెండు భాగాలుగా ఉన్నాయి. ఇటు భారత్ దోపిడి పాలక వర్గాల కబంధ హస్తాల నుండి, అటు పాకిస్తాన్ దోపిడి పాలక వర్గాల పట్టు నుండి “స్వతంత్ర కాశ్మీర్” కోసం జరుగుతున్న పోరాటం ఉంది

కేవలం మత ఉద్రిక్తతలతో (అది చూడా హిందూ మతోన్మాదుల వల్ల రెచ్చు గొట్టబడినదే) పెర్రెరిస్తు చర్యలతో జరుగుతున్న ఉద్యమం కూడా ఉంది. ఆయా దోరణులకు సంబంధించిన సంస్థలు చూడా ఉన్నాయి. (1. జె. కె. ఎర్. ఎఫ్, 2. ఇస్లామిక్ మునాయిడ్స్ ముస్లిం గెనెర్లా ఫోర్స్) ఈ రెండు రకాల వాళ్ళను కలగలిపి “కలిపి రాట్టరా కాపేటి రంగా” అన్న చందంగా చూపూలు ప్రేక్షకుడి దృష్టిలో కాశ్మీర్ లో నెలొని ఉన్న పరిస్థితికి ముస్లింలే నేరస్తులని దుర్మార్గమైన అభిప్రాయాన్ని రలుగ చేస్తుంది సినిమా.

ఈ సినిమాలోని రాన్ని దృశ్యాలు, రాంత కథ “స్వతంత్ర కాశ్మీర్” గురించే అయితే కాశ్మీర్ గురించి చరిత్ర తెలుసుకోవటం అవసరం. 77 శాతం ముస్లిం ప్రజలు, 23 శాతం ఇతర మతాల ప్రజలు ఉన్న జమ్మూ-కాశ్మీర్ ను అనేక వందల సంవత్సరాలు హిందూ రాజులే పరిపాలించారన్నది దర్శక రచన మణి రాన్నానికి తెలిసినా, తెలియకపోయినా అది ఒక చారిత్రక వాస్తవం.

బ్రిటిష్ వాళ్ళు సంస్థానాధీశులకు పేదగాను పాకిస్తాన్, భారతలకు విడిగాను “స్వాతంత్ర్య” ప్రకటన చేశారు. హిందువులు మెజారిటీగా ఉన్న నిజాం సంస్థానాన్ని, తెలంగాణా పోరాటాన్ని అణచివేత పేరుతో సైనిక చర్యతో భారత్ లో కలుపు కున్నారు. నెహ్రూ, పటిల్ వత్తిడికి లొంగిన రాజాహర్ సింగ్ ప్రజాభిప్రాయంతో నిమిత్తం లేకుండా కాశ్మీరీ సంస్థానాన్ని భారత ప్రభుత్వంలో కలిపారు. అయితే ఆనాటి బంపందాలను గానీ వేటిసీ అమలు పరచలేదు. షేక్ అబ్దుల్లాను సంవత్సరాల తరబడి బైల్లో పెట్టి నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ పార్టీని తమకు లొంగివచ్చేవరకు ఎన్ని కల్లో పార్లొననీయలేదు.

(జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ కూడా కాశ్మీరీ పండిట్) 90 శాతం భూములకు అధిపతులు. ఇప్పటికీ ఉన్నత ఉద్యోగాల్లో 70 శాతం పైగా హిందూ పండిట్స్ ఉన్నారు. అంటే జమ్మూ-కాశ్మీర్‌లో అత్యధిక సంఖ్యాకులైన ముస్లిం ప్రజలేమో కూలీలుగా, పేదవాళ్ళుగా, మైనారిటీ అయిన హిందూ పండిట్‌లు భూస్వాములు, ఉన్నతాధికారులు అన్నమాట. ఈ అంతరం ఎలాంటి అసంతృప్తులకు కారణం అయి వుంటుందో, ఆ అసంతృప్తులకు పాలక వర్గ రాజకీయాలు ఏ రూపమిచ్చి ఎలా పెంచి ఉపయోగించి ఈనాటికీ పుండుతున్న కాశ్మీరుగా మార్చారో ఈ సినిమా లోళ్ళకు ఎందుకు ? డబ్బులు, పేరు వస్తున్నాయో, లేదా అనేదే ముఖ్యం. షేక్ అబ్దుల్లా అధికారంలోకి వచ్చాక ఖాసంసర్గరణలు అమలుపర్చి కుటుంబానికి 5 ఎకరాల చొప్పున భూమిని పంచాడు. అదీ నేటి అఖండ భారతం గాళ్ళ గగ్గోలు. తమ హిందూ భూస్వాముల నేల ఎకరాలు లాక్కొని అందరికీ పంచారనే బి.జె.పి. వీరంగాలు, భూమి లేని వారుగా, పేదవాళ్ళుగా, విద్య పొందలేని వారుగా, ఉన్న ఉద్యోగాలన్నీ కొద్దిమందిగా ఉన్న హిందూ పండిట్‌లకే పోవటంవల్ల నిరుద్యోగం, ఇన్ని సమస్యల్లో కొలిమి మంటల్లో దొగ్గుల్లా కాశ్మీరీ ప్రజల పరిస్థితి ఉంటే పాకిస్తాన్ దోపిడీ పాలకవర్గం కాశ్మీర్ మాదే, దానిపై మాకే హక్కుని ఒక ప్రక్క, కాదు కాదు “భారతదేశంలోదే కాశ్మీరు కాబట్టి దానిపై అధికారం మాదే”నని భారత దోపిడీ పాలకవర్గం ఇంకొక ప్రక్క లాగుతుంటే ‘మేము ఎటు ఉండాలో నిర్ణయించుకోవాల్సింది మేమే’నని “స్లెబిన్‌బ్” (ప్రజాభిప్రాయ పేకరణ) నిర్వహించమంటే అది జరుగకుండా చూడాల్సిన అవసరం ఏమొచ్చిందీ భారత ప్రభుత్వానికి ? ‘మేము స్వతంత్రంగా ఉంటాం’ అని “అజాద్ కాశ్మీర్” ఉద్యమం రేగింది. ఈ స్థితిలోనే జాతుల స్వయం నిర్ణయాధికారాన్ని అభ్యుదయవాదులూ, ప్రజాస్వామిక వాదులూ- అందరూ అంగీకరిస్తారు. అదే సమయంలో తీవ్ర అసంతృప్తుల సుండి, పాలక వర్గాల నృప్తిసుండి తీవ్రవాదం రేగుతుంది. అటువంటి తీవ్రవాద కాశ్మీరు గెరిల్లా సంస్థలు కూడా ఉన్నాయి. ఇంత లోతు విషయాలు సాధారణ ప్రజలకు తెలియనివ్వకుండా చేసిన పాలక వర్గం కాశ్మీరీ జాడీలకు వ్యతిరేకంగా దుష్ప్రచారం చేస్తూ తన దురాక్రమణ వాదాన్ని నిలబెట్టుకుంటోంది. దానికి ఈ సినిమా ఎంతైనా దోహదపడేదే.

దైలాగ్ కంటే, ఉపన్యాసం కంటే, ఉపన్యాసం కంటే, వ్యాసం కంటే, దృశ్యంగా చూపెడితే అది చాలా శక్తివంతంగా, బలంగా ముద్ర వేస్తుంది. అది మణితర్జుణ్ లాంటి చేతులు తిరిగిన వారిద్వారా ఈ సినిమాలో కొన్ని దృశ్యాలు ఎటువంటి భావావేశానికి లోను చేసిందో చూడండి. వాషిమ్ ఖాన్‌ను విరుద్ధం చేయడానికి భారత ప్రభుత్వం తిరస్కరించిన కబురుతో ఒక గెరిల్లా వస్తాడు. అప్పుడు

లియాఖత్ నమాజ్ చేస్తూ ఉంటాడు. తన ధ్యాసంతా అల్లా మీదే లగ్నం చేస్తూ ఉంటాడు. ఆ గెరిల్లా ఉద్రేకం పట్టలేక భారత జాతీయ పతాకానికి నిష్పందిస్తాడు. నమాజ్ లో ఉన్న లియాఖత్ కు ఇది తెలియదు. ఎదురుగా చేతులు కట్టివేయబడిన బండి, రుషి కుమార్ ఒక్క ఉదుడున సింహానందం చేస్తూ తలుపులు బద్దలు కొట్టుకుని, పరుగు పరుగున వెళ్ళి, పరాకం తగులబెట్టున్న గెరిల్లాను తన్ని, దగ్గం అవుతున్న పతాకంపై పడిపోయి, పొట్లతూ అర్బుచూ ఉంటాడు. అల్లా ప్రానే దృష్టి కేంద్రీక రించిన లియాఖత్ చెవులకు ఈ గొడవేమీ చేరదు. మంటలా ర్చేసే రుషి కుమార్ ను చూసి ప్రేక్షకుల్లోంచి ఆవేశపూరిత చప్పట్లు ... నా పెనుక బూర్పున్న కొందరు మహిళా ప్రేక్షకులు నమాజ్ చేసుకుంటున్న లియాఖత్ స్క్రీన్ మీదకు వచ్చినపుడు “అనలుమిడిని చంపేస్తే బాగుండు” అని అనడం విన్నాను. చూశారా ఎంత దురహం రాన్ని ఇలాంటి దృశ్యాల ద్వారా రెచ్చగొట్టవచ్చో? పాకిస్తానీ పతాకాన్ని హిందూ దురహంబారులు చూడతగులబెట్టారని, హిందువుల్లోనే అగ్ర మతోన్మాదులు బి.ఆర్. అబేద్గూర్ విగ్రహాలను ఆవమానపర్చడం, బైబిల్ ను తగుల బెట్టారని ఆ సమయ ములో ఈ ప్రేక్షకులకు గుర్తేరాదు. అసలీ విషయం చూడ తెలియని వారు ఎందరో.

మరో సన్నివేశం చూడ ఇలాంటి దురహంబారామే రెచ్చగొట్టేలా ఉంటుంది. భారత ప్రభుత్వం తమ అంక్ష ప్రచారం వాసిమోగాన్ ను విడుదల చేయాలంటే రుషి కుమార్ బ్రిటికి ఉన్నట్లు సాక్ష్యం కావాలని కోరని ‘సువ్న ముల్లాడాలి’ అని పేర్ రికార్డర్ ఆన్ చేస్తారు. ముల్లాడమిని పర్తిచి చేస్తారు. కొడతారు. ముల్లాడ కుండా ‘డైహింద్’ అని అంటాడు. దానిరో ఇంకా కొడతారు. మొహం అంతా రక్తస్పతనం అయిపోయేదాకా, స్పృహ పోయేదాకా ‘డైహింద్’ అంటూనే ఉంటాడు. వాళ్ళ కొడుతూనే ఉంటారు. ఈ సన్నివేశం అప్పుడు చూడ ప్రేక్షకుల్లో ఆవేశ పూరిత చప్పట్లు, ఈ “డైహింద్” లోనే ‘హిందూత్వం వర్తిల్లాలనే అర్థం వుంది. ఒక మతానికి ఉద్దేశించినదే అది — నేటి మన పాలకులు ‘సెక్యులర్’ గిరోలమనుకునే చాలామందికి తెలుసో, తెలియదో గానీ “డై....హింద్” అనడం మనం వినడం రొటీన్ అయిపోయింది కదూ.

ఇంకా ఈ సినిమాలో వచ్చిన ప్రస్తావనల్లో “ఎంత మందిని మీరు వెళ్ళ గొట్టారో ఇళ్ళులేనివారుగా చేశారో ఇలాంటి డైలాగాలన్నీ కాశ్మీర్ హిందువు లను వెళ్ళ గొట్టిస్తున్నారనే బి.జె.పి బాపతు ప్రచారాలే తప్ప వాస్తవంగాదు. పాలక వర్గాలే పంపించిన హిందువులచే వారే ఏర్పాటు చేసిన గుఱారాల్లో ఉంచబడ్డవారు.... హిందూ భూస్వాముల హిందలకు, దొర్లన్యాలకు పారిపోయి వచ్చిన పేదవాళ్ళతో నిండిన గుఱారాలనే కాందిశీకుల శిఖిలని నామకరణం చేశారు.

మేధావులకు అనేక పౌరహక్కులనంఘాలకు, నిజనిరూపణకమిటీలకు కాశ్మీర్ పక్ష్యధనల్లో అనేక మంది ప్రజలు చెప్పిన వాస్తవాలివి. హిందువులే తమ ఇళ్ళకు,→

వేకువ పిట్టల గొంతుల్లో...

వేకువ పిట్టల గొంతుల్లో రణ గుణ ధ్వని
 కళ్ళు తుడుచు కుంటూ జాల సూర్యుడు
 మెల్లెక్కుతూ; శిశిర పత్రాల హిమ బిందువులతో
 మొగం తుడుచుకుంటూ;
 దారి పొడుగునా వరచుకొన్న
 మృత్యు బీభత్సానికి ఒణికి పోతూ....
 ముప్పల శూన్యం డై నమైట్లు పొడుగుచూ
 దళదిశలా విషాద రుధిరం క్రక్కుతూ-గాంభీర్యం !
 ఆవేశ నేను తేనె కలిపిన నిమ్మరసం
 నిమ్మళంగా చప్పరిస్తూంటే - పలక మారింది.
 గొంతులో మంటలు; నసాళం వరకూ వ్యాపించి
 దగ్గూ కన్నీళ్ళూ ముంచెత్తగా
 లిప్తలో చావు తప్పింది....
 నిమ్మరసం సువాసనలో ఏదో జ్ఞాపకం
 చటుక్కున మనసుకు తగిలి, గుండె రగిలి
 నేరుగా నరాల రక్తంలోనే లయిస్తూ....
 పోలీసు రాణా సృజనాత్మక శక్తికి నందా సంద్రీకరించి
 కల్పనా చాతుర్యంతో ఎన్కౌంటర్ కథలల్లుచూ,
 మైసూర్ దర్శకత్వంలో ప్రహసనాలు రచించి
 మఘవ ధనార్జన శ్రీకంకిత మిస్తూ....

→

→గుళ్ళకు తాళాలువేసి, ఆ తాళాలు ముస్లిం పొరుగు వారిచే ఇచ్చి రాందివీర శినిరాలకు
 వెళ్ళారు అని ఆ తాళాలు చూపించారు చూడ. ఈ సినిమా చూసేవాళ్ళలో ఈ విష
 యాలు కూడా ఎందరికి తెలుసు ?

ఇంతటి ఏక పక్షపాతంతో, హిందూ మతోన్మాదుల “అఖండ భారత్” నినా
 దానికి దన్నుగా, అయోధ్యలో హిందూ మతోన్మాదపు క్రైమికిన కొందరు బాప్రీ
 మసీదును కూల్చిన నేటి నేపథ్యంలో, ముస్లిం వ్యతిరేకతను రెచ్చగొట్టే హిందూ
 మత దురహంకారాన్ని రెచ్చగొట్టే పవిత్ర కర్తవ్యాన్ని సైమ, అక్లిల పాటల,
 బూతు టైప్స్, పడగ్గది సీనుల మసాళాలతో నిర్వహించిన “మణిరత్నం” సినిమా
 ఈ రోజు!! ప్రాంతీయ అధిపత్యవాదపు భారత పాలకుల దురహంకార రాజకీయాలకి
 బాబా ! దీనికి జాతీయ సమైక్యతా అవార్డు ఇచ్చినా అవాక్క-వ పలసిన పనేలేదు.

వినిపించి వినిపించనంత మెల్లగా
 ప్రక్కయింద్లోంచి చెవిని పడుతున్న రహస్యాలలో
 సిపి కే - చప్పున తప్పుకుంటూ
 బూయి ఛారగుండ్ లోతుల్లోంచి —
 వీహో సససన్నని స్వర్ణానుభూతి !
 అసలు నీసేరు చూ ప్రక్క ఇంటి రెలా వచ్చిందో అంతు పట్టదు !
 అరాళం నిండా పిట్టలు క్రమ్ముతూ
 అలజడిగా ఆర్తనాదాలు రాలుస్తూ
 అశోక వృక్ష లెక్కదా కనిపించక
 రకరకాల బాఖలపై పిడిగడం తిరస్కరించి
 చక్రభ్రమణం చేస్తూ - రూన్యంలో గుండ్రంగా
 కన్నీటి సుడి గుండాల్లో....
 ఇంతకీ యిది శ్రవణోద్రిమానుభవమా ?
 త్వగింది సూనుభవానికి — పూవాననల జాగృతికి
 ఎక్కడిదీ రక్త సంబంధం ?
 గుండెల్లో గుంటులు కొనే
 రహస్యస్ఫూర్తులు పగులుతూ....
 కొమ్మల కొసలు సూరంగ కదలి
 వాసు ప్రసరణం రికార్డు చేస్తున్నప్పుడు
 నీ ఊర్పుల ప్రకంపనలే — గోచరిస్తూ
 నందరించే నీ ఊపిరులే —
 కంటికి చల్లని కర్పూర స్పర్శగా....
 దేహంమీద మాత్రం కాగడాల మంటలు ప్రాకినట్లు....
 నీకో - కన్నీళ్ళ తడి, మంటల వేడి వీడీ పట్టదు
 నిరంతర సత్యానికై .. పరిశోధక భవితర్ధానికై....
 భవ్యతామయ వ్యవస్థ కోసం నెత్తురు కాల్చి
 ప్రేగులు ప్రేల్చి, అక్షరాల సాక్షిగా — ఏకాంత పధికా !
 కొమ్మల చివరి కొసలు నాజూకు కదలికల్లో కన్నీళ్ళు
 చల్లని స్పర్శ మెత్తగా శరీరాన్ని రాకితే నీ మునివ్రేళ్ళు
 అదీ ఒక కవితానుభవ ప్రభంజనమా ?
 కుమార గంధర్వ సునాద ప్రతి ఛానమా ?
 ఏక కాలంలో భిన్నానుభూతుల్ని మేళవిస్తూ
 దుష్కరంగా ముష్కరంగా సువ్యూహత్య చేయబడ్డక

తీతువుల్లా ఆరున్నూ, ఎర్ర బుట్టలు ఎవడి కక్షనో తీర్చుకున్నాక
వేకువ పిట్టలు నీ చూపడే కన్నుల్లో నిలుపుకొని
ఊన్యాకాశంలో పట్టలు కొడుచూ, పలకరిస్తూ

ఈ ఇషోదయం ప్రసవించిన అరుణ శాంతులు
ఇలాగే — నీ వెనకాలే

వేళగాని వేళలో కవిత్వం సహస్ర ముఖీనంగా
ప్రవ ర్తిల్లుతుందా ? ప్రసరిస్తుందా ?
ప్రవహిస్తుందా ఆశ్రు తరంగమై ...

కను రెప్పల జిప్పు లాగిన వాడెవడు ?
జిహ్వ నుంచి హృదయానికి — రస ప్రసరణ యాత్ర
చిత్ర గతులుగా సాచించిన వాడెవడు ?

సిద్ధాంతాల పడిగట్టు రాళ్ళతో దెబ్బలు తినీ తినీ
మానవత్వం గాయమై, చిద్రమై, హతమై —
ఆదృశ్యమైనపుడు ఎన్ని గుండెలు నీ చుట్టూ
చక్ర భ్రమణం చేస్తున్నాయో ?

తప్పుడు, తప్పుడు ! అక్షరాలు పగపట్టక మానవు
కుక్షింభరుల పొట్టలు చీల్చక తప్పుడు

అక్షరాల్ని నమ్ముకున్న వాడెన్నటికీ ఏకాకి కాదు !
సిద్ధాంతాలు ఉద్యమాల్ని తూచాలి; గుండెల్ని కాదు !
ప్రాణాల్ని కాదు, మానవత ననలే కాదు !

మానవత్వానికి సహ ధర్మచారిణి కవిత్వం
ఎవరు కొలవ గలరీ పార్థివ వైభవాన్ని ?

మానవతకీ మమతకీ కొలగారాలూ కాటాలూ లేవు

అజ్ఞాత స్మృతి పథం సర్వ చైతన్యానికి రాహు గ్రహణం !

నీ హత్య ఏకాంత రహస్యంకాదు

యాదృచ్ఛిక మనలే కాదు;

కిరాయి కింకరుల కర్కశ హృదయం

అఖిల కల్పన లల్లగలదు !

రసూల్ జీ !

ఏమైనా ఇదీ ఆరంభమే — అంతంకాదు

జోహారులందుకో రసూల్ జీ ! అర్ విదా, అర్ విదా!

.డా॥ సోమసుందర్

[రచన : 12-1-1992 హైదరాబాద్ లో]

రసూల్ భాయి స్మృతిలో

నిజాలు రాసిన రసూలు భాయిని
కాల్చి సంపినారా ఛాఖీలు
కాల్చి సంపినారా
సత్కం రాసిన కలం యోధుని
రాటుపేసినారా ఛాఖీలు
కాటు పేసినారా

॥ ని ॥

పాలకుల ఆవిసీతిని జూపి
బదుగు జీవులకు దగ్గరయ్యెను
పేద ప్రజల బతుకులు సదివి
గుడిసెవాసుల గోడులు రాసెను
గుడిసెవాసుల గుండెల్లోనా
నిలిచిపోయెనన్న రసూలు
నిలిచి పోయెనన్న

॥ ని ॥

కలం ఎత్తి ఆ కట్టాదారుల
రంగుల గుట్టును రట్టు చేసెను
నిజాలు దాచే ప్రభుత్వ రీతిని
పత్రిక ద్వారా ప్రజలకు చెప్పెను
న్యాయం కోసం ప్రాణమిచ్చిన
త్యాగ మూర్తిరన్న రసూలు
త్యాగమూర్తి రన్న

॥ ని ॥

రక్తం తాగే పోలీస్‌లు
కట్టాదారుల తొత్తులైరి
డబ్బుకులోబడి దొరలు పెంచి
రసూలు భాయిని పట్టుకొన్నరు
ఎన్‌కౌంటర్ పేర రసూలు భాయిని
కాల్చి సంపినారా గుండెలో
తూట పేల్చినారా

॥ ని ॥

రసూలు భాయి కన్నకలలు
ఫలించెదాక నిద్రపోమురా
వరద చాటున పాలకులు జేసే
గ్యారడీలను ఎత్తి రాస్తము
హత్యలు జేసే పోలీస్‌లను

ప్రజల ముందే దోషాన్ని జేస్తం

ప్రజాశక్తితో మమేకమయ్యి

కలం ఎత్తుతామో రన్నా గళం ఎత్తుతామో

॥ని॥

ప్రతిక సేవ్చను కాపాడుటకై

జర్నలిస్టుల మొక్కపైనాం

ప్రజాస్వామ్య పరిరక్షణ కొరకై

కలాలెత్తి పోరు జేస్తం

కలాలపై కత్తుల వేటు

సాగదంక సాగదాని

కదిలినామురన్నా నేడు సాగినామురన్నా

బదుగు జీవులతో గొంతులు కలిపి

పోరు జేస్తామన్నా దోపిడి కూల దోస్తామన్నా

॥ని॥ — ప్రతిన్

‘సారా నిర్మూలన’ పై పాటలు గేయాలు తదితర

రచనలకై విజ్ఞప్తి

సారా నిర్మూలనకై తెలుగు, హిందీ, ఉర్దూ భాషల్లో కలిపి ఒక కవితల సంకలనం ఎంతో అవసరం వుంది. పేద ప్రజలకు ఆర్థమయ్యే ప్రజల భాగస్వామి పాటు, ప్రజల సంస్కృతి ఆచార వ్యవహారాలను, బాణీలను, నుడికారాలను ఒడిసి పట్టి రాసే పాటలు, గేయాలు, తేలిక పద్యాలు, వచన కవితలు, పాటల రూపరాలు మొదలగునవి కోరుతున్నాము. సారాను నిషేధించాలని కోరే రచనలు సారా నిషేధంతో కాలం తీరినవైపోతాయి. అందువల్ల సారా నిషేధం విధించాక చూడా సారా నిర్మూలనకై సామాజిక, తాత్విక, సాంస్కృతిక నైతిక, ఆర్థిక భావజాల రంగాల్లో సాగాల్సిన ప్రచారోద్యమం గురించిన రచనలు ఎక్కువ అవసరం. మీరు రాసినవి, అచ్చయినవైనా, కొత్త రచనలైనా పంపగలరు. మీ దృష్టికి వచ్చిన రచనల్ని చూడా ఆయా రచయితల పేరపంపి సహకరించగలరు జనవరి 20వ తేదీలోగా అందిన రచనలు ప్రథమ ముద్రణలో చోటు చేసుకొంటాయి. పుస్తకం పిబ్రవరి రెండో వారంలో కరీంనగర్ లో జరిగే ఆంధ్రప్రదేశ్ దళిత రచయితల, కళాకారుల, మేధావుల ఐక్య వేదిక ప్రథమ మహాసభల్లో అవిష్కరించబడుతుంది. అందువల్ల ఆలస్యంగా అందినవి రీ ప్రింటులో చేరుస్తాము. మా యీ ప్రయత్నానికి అందరు సహకరించాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాము.

— బి. ఎన్. రాములు

రచనలు పంప వలసిన చిరునామా: 1-1-262, పిక్లీ బజార్,

జగిత్యాల — 505327, కరీంనగర్ జిల్లా.

చైతన్య వాహిని :

హెదరాబాద్ లో :

30. 12. 92న జనసాహితి, అరుణోదయ, విరసం, జననాట్య మండలి సంస్థలు సంయుక్తంగా సుద్ధారావు పాత్రికాహి వర్తంతిని 'మత తత్వ వ్యతిరేక దినంగా' జరిపాయి.

జనసాహితి జంటనగరాల యూనిట్ కన్వీనరు స్రనిన్ అధ్యక్షత వహించిన ఈ సభలో పరవరరావు, కాకరాల, నారాయణస్వామి, కన్నాభిరామ్, హరిగార్లు మాట్లాడారు. మతతత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఐక్య పోరాటానికి పిలుపు యిచ్చారు.

— డాక్ట్రీ మసీదు స్థలం ముస్లింలకు చెందాలనీ,

— బి. జె. పి., వి. హెచ్. పి, భజరంగ్ దళాలపై నిషేధాన్ని ఎత్తి హేమాలని తీర్మానించారు.

— రాంగ్రెసు సూత్రధారిగా బి.జె.పి. తదితర పార్టీలు, సంస్థలు సాత్రధారులుగా డాక్ట్రీ మసీదు కులగొట్టడం జరిగిందని వక్తలు వివరించారు.

— అల్లర్లలో ప్రాణాలు కోల్పోయిన వారికీ, నష్టపోయినవారికీ నష్ట పరిహారం చెల్లించాలనీ,

— రాజ్యహింసను వ్యతిరేకిస్తూ హడా తీర్మానించారు. సభలో అరుణోదయ కళాకారులు సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలు యిచ్చారు.

అరుణోదయ, విజయవాడ దళం :

* నవ భారత యువజన సంఘం (NYO) నిర్వహణలో డిసెంబర్ 18న చల్లపల్లి రామనగరంలో “అప్పల భారతం”, “శబ్దం”, 21న విజయవాడ నగర సభలో “రామ జన్మభూమి కాదురో”, 23న చందర్లసాడులో హైస్కూల్ ఆవరణలో జరిగిన బహిరంగ సభలో ‘శబ్దం’ పీఠి నాటకాలను ప్రదర్శించారు.

★ సకాలంలో రచనలు అందకపోవడంవల్ల ఈ నెల “పిల్లల ప్రపంచం” ప్రచురించలేక పోతున్నాం.
— సం॥

* జనవరి 3, 4, 5 తేదీలలో అనంతపురంలో పి.డి.ఎస్.యు. నిర్వహించిన “భారత దేశంలో కుల వ్యవస్థ-దళిత సమస్య” పై రాష్ట్ర సెమినార్ లో ఆరు. డయ కళాకారులు దళిత సమస్యపై, కులతత్వంపై, మతోన్మాదంపై అనేక పోటలు పాడారు. మొదటి రోజు రాత్రి మచిలీపట్టణ అరుణోదయ కళాకారులు “ప్రతిభా... ఓ ప్రతిభా” (రిజర్వేషన్ల సమస్యపై), రెండవ రోజు రాత్రి ప్రకాశం జిల్లా పలు కూరు అరుణోదయ - కళాకారులు “నర మేధం” (దళిత పోరాటంపై), అరుణోదయ విజయవాడ దళంచే “రామజన్మ భూమి కాదురో”, మూడవ రోజు చిహిరంగ సభలో విజయవాడ దళంచే “అప్పల భారతం” వీధి నాటకాలను ప్రదర్శించారు. అనంతపురం బాల కళాకారులు “జనంపాట” “అదిగోరా తూరుపు” “నగారే హే నగా” డ్యాన్సులు ప్రదర్శించారు.

అరుణోదయ, ప్రకాశం జిల్లా :

* డిసెంబర్ 16న పి.డి.ఎస్.యు. ప్రకాశం జిల్లా మహాసభ కందుకూరులో జరిగింది. ఈ సందర్భంగా జరిగిన బహిరంగ సభలో పలుకూరు, కందుకూరు, అరుణోదయ “రైతుస్వత్యం” పలుకూరు అరుణోదయ బృందం “రామ జన్మభూమి కాదురో” వీధి నాటకాలను ప్రదర్శించారు.

డిసెంబర్ 30న పలుకూరు దళం శిబిరం నిర్వహించుకొని నేర్పుకున్న “నర మేధం” మొదటి ప్రదర్శన తమ ఊళ్ళో ప్రదర్శించారు. ●

★ వచ్చే సంచికలో...

కెన్యా నవలా సమీక్ష “మట్టికాళ్ళ మహారాక్షసి”

సమీక్షకుడు : గోపరాజు నారాయణరావు.

Edited, Printed and Published by K. RAVI BABU on behalf of
JANA SAHITI (A.P.) at Chaitanya Printers, Vijayawada-2.
for Co-operative Press, Vijayawada.
Working Editor : NIRMALANANDA

ప్రేక్షకుడు కన్ను మూశాడు!

(కవి అప్పుకి జనసాహితి, అనుబంధము వేళ్ళు సంస్కృతమున్న వీరినాట
కాలను గురించి లోతుగా తెలుసు- ఆ నేపథ్యంలో రాసినదే ఈ కవిత -సం॥)

నా మొహానికి
రంగులు చూపే పచ్చ గడ్డులో విసిగిపోయాను
నా కాళ్ళకి పక్కకి గోడకట్టే
మూడు తెరల 'మొచ్చట'తో అలసిపోయాను
నన్ను అలని మాటల మధ్య
నన్ను కట్టేసిన కదలికల మధ్య
నేను 'మోస' పాత్రనయ్యాను
నాలుగు వీధులూ కలిసే చోట
ఇప్పుడు నా పాత్ర మారింది
మునుగులేని రంగులేని బాష నాది
మనిషిని మధ్య
ఇక తెరలూ హంగూ అక్కడాలూ అక్కడేదు
నన్ను నేను సరిగా తగ్గగా వెతుక్కోవానికి
నన్ను నేను సరిగా తగ్గగా అవిష్కరించుకోవానికి
గోడలు చూల్చేసిన చోరస్తాలో నిలబడ్డాను
ఇప్పుడు
ఆడదోయే నాటకంలో నేను మరెవరో కాదు
నేను కచ్చితంగా నేనే
ఇప్పుడు
ఆడదోయే నాటకంలో నువ్వు మరెవరో కాదు
నువ్వు కచ్చితంగా నువ్వే
ఈ నాటకంలో నేను నటుడే కాదు
నువ్వు ప్రేక్షకుడివీ కాదు నీకు గొంతునిస్తున్నాను
నీకు కదలికనిస్తున్నాను నీకు ఆలోచనిస్తున్నాను
ఇప్పుడు మన కళ్ళకి కట్టిన గంకలన్నీ తీసి
ఈ నాటకానికి చరమాంకం పాడదాం!
మన పాత్రల్ని మనమే న్యాయంగా ఆడదాం!
(దివికుమారకీ, ఉదయకీ)

—అప్పుక

(3-1-93 ఆదివారం 'ఉదయం' పౌఞవ్యం౩)